

BANKACILIK HUKUKU

BANKALARIN YÖNETİMİ VE DENETİMİ

Bankaların Yönetimi

- TTK ile BK'de yer alan ve bankaların kuruluşu ve faaliyete geçmesi ile ilgili olan hükümlere bir önceki bölümde detaylı bir şekilde değinilmiştir.
- Bilindiği üzere anonim ortaklık şeklinde kurulan bankalar iki zorunlu organa sahiptirler.
- Bunlar **genel kurul** ve **yönetim kuruludur**.

- **Genel kurul;** pay sahiplerinin kanundan doğan hak ve yetkilerini kullandığı (TTK, md. 407/1), **şirketin geniş yetkilere sahip karar organıdır** (Deryal, 2004:217).
- Genel kurul, **şirketin tüm pay sahiplerinin dâhil olduğu** (Bilgili ve Demirkapı, 2012: 234) dolayısıyla **pay sahiplerinin katılımıyla toplanan** organ niteliğindedir.
- Yılda **en az bir kez olağan** olarak toplanan genel kurul, gerektiğinde ilgililer tarafından **olağanüstü toplantıya çağırılabilir** (Bilgili ve Demirkapı, 2013: 185).

- Bankaların diğer zorunlu organı **yönetim kuruludur**.
- Yönetim kurulu anonim şirketlerin **yönetimi ve temsili ile görevlidir** (TTK, md. 365/1).
- Yönetim kurulu, **anonim şirketin ve ona ait olan tüm malvarlığının ve işletmelerin sahibi konumunda olan daimi organdır** (Deryal, 2004: 245).
- Anonim şirketlerde **yönetim kurulu**, esas sözleşmeyle **atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşmaktadır** (TTK, md. 359/1).

- **BK’de yer alan hükümler** dikkate alındığında bu iki organ dışında banka yönetiminde rol alan **diğer bir organ denetim komitesidir.**

Banka Kurumsal Yönetim İlkeleri

- Bankalar BK md. 22’de hükmedildiği üzere kurumsal yönetim ilkelerine riayet etmek zorundadır.
- **Kurumsal yönetim ilkelerine** ilişkin yapı ve süreçler SPK, TBB veya TKBB’nin görüşleri alınmak suretiyle **BDDKur tarafından belirlenir** (BK md. 22).

- Bankaların kurumsal yönetimine ilişkin detaylı düzenlemelere Bankaların Kurumsal Yönetimine İlişkin Yönetmelikte (BKYİY) yer verilmiştir.
- Yönetmelikte üç farklı yönetim kavramına tanım getirilmiş ve bu tanımlarda kapsam ve yönetim düzeyi dikkate alınmıştır.
- Bu tanımlar sırasıyla şöyledir.

- ***Kurumsal yönetim:*** Banka üst yönetiminin bankayı, belirlenmiş hedefler, BK, BK'ye istinaden çıkarılan düzenlemeler ile ilgili diğer mevzuat, ana sözleşme ve banka içi düzenlemeler ile bankacılık etik kuralları doğrultusunda, tüm menfaat ve pay sahipleri ile tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini koruyacak biçimde yönetimini (BKYİY, md. 3/f) ifade etmektedir.

- **Üst düzey yönetim:** Banka genel müdür ve genel müdür yardımcıları, iç sistemler kapsamındaki birimlerin yöneticileri ile başka unvanlarla istihdam edilseler dahi, danışmanlık birimleri dışındaki birimlerin, yetki ve görevleri itibarıyla genel müdür yardımcısına denk veya daha üst konumlarda görev yapan yöneticilerini (BKYİY, md. 3/g) kapsamaktadır.

- ***Üst yönetim:*** Banka yönetim kurulu ile üst düzey yönetimini (BKYİY, md. 3/ğ) ifade etmektedir.

- Yönetmelik ile banka kurumsal yönetiminin 7 farklı ilkeye dayandırılması istenmiştir.
- Bu ilkeler sırasıyla şöyledir.

- Banka içerisinde kurumsal değerler ve stratejik hedefler oluşturulmalıdır: Bankalar; misyon, vizyon, kurumsal değerler ve etik kurallar vb. değerleri belirlemeli, çıkar çatışmaları tespit edilerek önlenmelidir. Bu ilke ile banka yönetim kurulu ve diğer yönetim erklerine çeşitli sorumluluklar yüklenmiştir.

- Banka içinde yetki ve sorumluluklar açıkça belirlenmeli ve uygulanmalıdır: Yönetim erklerinin yetki ve sorumluluklarının tespit edilmesi yanında bu yetki ve sorumlulukların izlenmesi, bu ilkenin kapsamını oluşturmaktadır. Kurumsal yönetim ilkelerine uyulup uyulmadığı gözlenmelidir.

- Yönetim kurulu üyeleri, görevlerini etkin bir şekilde yerine getirecek nitelikleri haiz ve kurumsal yönetimde üstlenmiş oldukları rolün bilincinde olmalı ve banka faaliyetleri hakkında bağımsız değerlendirme yapabilmelidir:

- Üst düzey yönetim, görevlerini etkin bir şekilde yerine getirecek nitelikleri haiz ve kurumsal yönetimde üstlenmiş oldukları rolün bilincinde olmalıdır: Üst düzey yönetimde yer alanların nitelikleri ile ilgili bu ilke kapsamında; gerekli bilgi ve yeteneğe sahip olmak, adil, şeffaf, hesap verebilir ve sorumlu olmak aranan özellikler arasında yer almaktadır.

- Bankanın müfettişleri ile bağımsız denetim elemanlarının çalışmalarından etkin olarak yararlanılmalıdır: Banka yönetim kurulu; denetim sonucunda elde edilen bulguları, üst düzey yönetimden aldığı banka faaliyetlerine ve performansına ilişkin bilgileri kontrollerde kullanmalıdır. Denetenlerin bağımsızlık ve itibarlarını koruyacak ve katkı sağlayacak önlemler bu ilke kapsamındadır.

- Ücret politikalarının bankanın etik değerleri, stratejik hedefleri ve iç dengeleri ile uyumu sağlanmalıdır:

- *Kurumsal yönetimde şeffaflık sağlanmalıdır:*
Banka; ilgilileri, bankanın yapısı ve amaçları hakkında bilgilendirmeli, böylelikle, ilgililerin banka yönetimini değerlendirmesine imkân tanınmalıdır. Banka resmi web sayfası bu amaçlar için kullanılması bu ilke kapsamındadır.

- Diğer taraftan bankalar ile bankaların mensupları etik ilkelere uygun hareket etmek ve buna göre hizmet vermekte yükümlendirilmişlerdir.
- Etik ilkeler BDDKur'un uygun görüşü alınmak suretiyle **TBB ve TKBB tarafından belirlenmiştir** (BK, md. 75/2).
- Etik ilkelerle ifade edilen; bankacılık mevzuatına, bankaların kuruluş, amaç ve politikalarına uygun faaliyet yürütmek/yürütülmesini temin etmek yanında yönetimde adalet, dürüstlük ve sosyal sorumluluk esaslarına uygun hareket etmektir (BK, md. 75/1).

Banka Yönetim Kurulu

- TTK hükümleri gereği anonim şirketlerin yönetim kurulları bir veya birden çok kişiden oluşmak zorundadır.
- Bu hükme nazaran BK'de **banka yönetim kurulu sayısı için alt bir sınır** getirilmiştir.
- Hükme göre bankaların yönetim kurulu **genel müdür dâhil 5 kişiden az olamaz** (BK, md. 23/1).
- Banka **genel müdürü**, kendisinin bulunmadığı hallerde (genel müdür yardımcısı gibi) vekili, **yönetim kurulunun doğal üyesi kabul edilmiştir** (BK, md. 23/1).

- Banka **genel müdürü** atanacak kişilerde **bazı şartlar** aranmaktadır.
- Aynı zamanda banka genel müdüründe aranan şartlar, **yönetim kurulu üyelerinin yarıdan bir fazlası için de aranır** (BK, md. 23/1).
- Banka yönetim kuruluna ayrıca üye atanabilir.
- Bu üye **murahhas üye** olarak adlandırılır.
- Murahhas (atanmış) üyeler, genel müdürde aranan **şartları topyekûn taşımak zorundadırlar** (BK, md. 23/1).

- Yönetim kuruluna veya boşalan üyeliklere atananların, şartları taşıdıklarına yönelik belgeler ile BDDK'ye bildirilmesi gerekir (BK, md. 23/1).
- **Bildirim süresi 7 gündür** (BK, md. 23/1).
- Banka yönetim kuruluna **başkan** seçilenler ile **genel müdürlük görevleri** aynı kişide birleşemez (BK, md. 23/1).

- Yönetim Kurulu üyelerinin taşımalar geren şartlar şunlardır (BK, md. 8/1- (a), (b), (c), (d)):
 - Müflis olmamak,
 - Konkordato ilân etmiş olmamak,
 - Yeniden yapılandırma başvurusu tasdik edilmiş olmamak,
 - Hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olmamak,
 - Faaliyet izni kaldırılmış ya da fona devredilmiş kalkınma ve yatırım bankaları dâhil bankalarda nitelikli paya sahip olmamak veya kontrolü elinde bulundurmamak,
 - Tasfiyeye tabi tutulmuş banker olmamak,
 - İradi tasfiye dışında, tasfiyeye tabi tutulan finansal kuruluşlarda nitelikli paya sahip olmamak veya kontrolü elinde bulundurmamış olmak,
 - Ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi TMSF'ye intikal eden veya bankacılık yapma ve mevduat ve katılım fonu kabul etme izin ve yetkileri kaldırılan kredi kuruluşlarında nitelikli paya sahip olmamak veya kontrolü elinde bulundurmak ve bulundurmamış olmak,

- Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu (yerine 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu) ve diğer kanunlar uyarınca ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis cezası ile cezalandırılmış olmamak,
- Taksirli suçlar hariç olmak üzere 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca üç yıldan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmış olmamak,
- Basit veya nitelikli zimmet, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal (kullanma) ve istihlâk (tüketme) kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama gibi suçlardan veya bu suçlara iştirakten hükümlü bulunmamak,
- Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile devlet sırlarını açığa vurma, devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar, devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlar, vergi kaçakçılığı suçlarından veya bu suçlara iştirakten hükümlü bulunmamak.

- Kanuni merkezi Türkiye’de bulunan bankalar yanında, **yurtdışı merkezli bankaların** Türkiye’de **açtıkları şubeler** ile faaliyet gösteren bankalar BK md. 23’te belirlenen esaslara tabidir.
- Bu bankaların Türkiye'deki yönetim merkezlerinde **müdürler kurulu kurulmak zorundadır** (BK md. 23/2).

- **Müdürler kurulu** banka **yönetim kurulu** yetki ve sorumluluklarını taşımakla görevlendirilmiştir (BK md. 23/2).
- Müdürler kurulu **merkez şube müdürü de dâhil en az üç kişiden** oluşturulmak zorundadır (BK md. 23/2).
- Banka yönetim kuruluna çeşitli sorumluluklar yüklenmiştir.

- Bunlar BK md. 23/3'de şu şekilde sıralanmıştır.
 - İç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemlerinin ilgili mevzuata uygun olarak tesis edilmesi,
 - İç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemlerinin işlerliğinin, uygunluğunun ve yeterliliğinin sağlanması,
 - Finansal raporlama sistemlerinin güvence altına alınması,
 - Banka içindeki yetki ve sorumlulukların belirlenmesidir.

Banka Denetim Komitesi

- Denetim kurulu her ne kadar TTK'de bir organ olmaktan çıkarılmışsa da, bankalar için bir denetim komitesi oluşturulması BK'de ayrık bir düzenleme olarak devam etmektedir.
- Banka yönetim kurulunun görevleri arasında yer alan **denetim**, yönetim kurulu adına **denetim komitesince yerine getirilir**.
- Denetim komitesine **üyeler**, yönetim kurulu **üyeleri arasından seçilir** (BK, md. 24/1).

- Denetim komitesine seçilecek üyelerin yönetim kurulu içerisinde esas faaliyetlere yönelik bir görevinin bulunmaması şarttır (BK, md. 24/1).
- BK ile denetim komitesinde yer alacak **üye sayısına alt sınır getirilmiştir.**
- Buna göre denetim komitesi **en az iki kişi** olmalıdır (BK, md. 24/1).
- **Yurtdışı merkezli** Türkiye’de şube açan bankaların denetim komitesi **en az bir kişiden oluşmalı ve müdürler kurulu içinden atamalar yapılmalıdır** (BK, md. 24/1).

- Denetim komitesine **atananların**; atanacaklarda aranan şartları taşıdıklarına dair bilgi ve belgelerle, atanmalarını takip eden tarihten itibaren **7 gün içinde BDDK'ye beyan edilmesi zorunludur** (BK, md. 24/2).
- Denetim komitesinin görevleri BK md. 24/3'de ve md. 24/4'de düzenlenmiştir.
- Buna göre denetim komitesinin görevleri şunlardır.

- “ ...
- *Yönetim kurulu adına bankanın iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemlerinin etkinliğini ve yeterliliğini gözetmek,*
- *Bu sistemler ile muhasebe ve raporlama sistemlerinin mevzuat çerçevesinde işleyişini ve üretilen bilgilerin bütünlüğünü gözetmek,*
- *Bağımsız denetim kuruluşlarının yönetim kurulu tarafından seçilmesinde gerekli ön değerlendirmeleri yapmak,*
- *Yönetim kurulu tarafından seçilen bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyetlerini düzenli olarak izlemek,*
- *BK kapsamında ana ortaklık niteliğindeki kuruluşlarda, konsolide denetime tâbi kuruluşların iç denetim işlevlerinin konsolide olarak sürdürülmesini ve eşgüdümünü sağlamak,*
- *Denetim komitesi, iç kontrol, iç denetim ve risk yönetimi sistemleri kapsamında oluşturulan birimlerden ve bağımsız denetim kuruluşlarından; görevlerinin ifasıyla ilgili olarak düzenli raporlar almak ve bankanın faaliyetlerinin sürekliliği ve güven içinde yürütülmesini olumsuz etkileyebilecek hususlar veya mevzuata ve iç düzenlemelere aykırılıklar bulunması hâlinde bu hususları yönetim kuruluna bildirmekle yükümlüdür...”.*

- Denetim komitesi yapmış olduğu denetimler ardından, **altı aylık dönemler itibariyle** faaliyet sonuçlarını ve bankaların alması gerekli önlemleri ayrıca ihtiyaç duyulan uygulamaları ve de güvenli banka faaliyetleri için diğer hususları **yönetim kuruluna bildirmekle ödevli tutulmuştur** (BK, md. 24/5).

- Denetim komitesi ihtiyaç duyduğu banka faaliyetlerine yönelik **bilgi ve belgeleri ilgililerinden talep edebilir** (BK, md. 24/6).
- Ayrıca denetim komitesi yönetim kurulunun onayı ile dışarıdan **danışmanlık hizmeti sağlayabilir** (BK, md. 24/6).

Banka Genel Müdürü ve Genel Müdür Yardımcısı

- Bankaların **idari yönetiminde** genel müdür ve genel müdür yardımcıları **görev alır**.
- Banka genel müdürlerinin **bazı vasıfları taşımaları şart** koşulmuştur.
- Bunlardan biri **eğitim kriteridir**.
- Banka genel müdürleri; **hukuk, iktisat, maliye, bankacılık, işletme, kamu yönetimi ve dengi dallarda en az lisans düzeyinde** eğitimlerini tamamlamış olmaları gerekmektedir (BK, md. 25/1).

- İktisadi ve idari alanlar dışında mühendislik alanında lisans düzeyinde öğrenim görmüş olanların ise yukarıda belirtilen iktisadi idari alanlarda lisansüstü öğrenim görmüş olmaları şartıyla görev alacakları düzenlenmiştir (BK, md. 25/1).
- Diğer bir şart **mesleki deneyim şartıdır.**
- Buna göre; banka genel müdürlerinin **bankacılık veya işletmecilik alanında en az 10 yıllık meslekî deneyime sahip olması gerekmektedir** (BK, md. 25/1).
- **Liyakatin sağlanmasında** eğitim ve deneyim şartı önem taşımaktadır.

- Genel müdüre yönetim faaliyetlerinde yardımcı olarak atanacakların taşınması gereken şartlar arasında; **en az 7 yıllık mesleki deneyim** ve (yardımcıların asgari 2/3'ünün) yukarıda sayılan iktisadi idari bilimler alanlarından en az lisans düzeyinde eğitim görmüş olma şartları yer almaktadır (BK, md. 25/2).

- Hem genel müdür hem de genel müdür yardımcısının aranan şartları taşıdığına yönelik bilgi ve belgeler, atanmadan önce BDDK'ye beyan edilmek zorundadır.
- BDDK, beyanı takip eden **7 iş günü içerisinde atamaya yönelik olumsuz bir görüş vermediği takdirde** atamalar yapılabilir (BK, md. 23/4).
- Bankalarda genel müdür ya da yardımcısı olarak çalışanların göreve **başlamaları** gibi **görevden ayrılmaları** ve **ayrilma nedenleri** **BDDK'ye beyan edilmek zorundadır** (BK, md. 23/4).

- **Beyan süresi** ayrılma tarihini **takip eden gün başlar ve süre 7 gündür** (BK, md. 23/4).
- Bu hükümler genel müdür ya da yardımcılara denk ya da daha üst bir statüde çalışacak olanlar içinde geçerlidir (BK, md. 23/3).
- Aynı şekilde yurtdışı merkezli bankaların Türkiye'deki şubeleri için atanacak genel müdür ya da yardımcıları için de bu şartlar ve ödevler geçerlidir (BK, md. 23/5).

- Yönetim kurulu üyelerinin taşıması gereken şartlara ilişkin olarak yapılan açıklamalara yukarıda değinilmiştir (BK, md. 26/1).
- Bu şartları taşımayanların bankalarda genel müdür, genel müdür yardımcısı veya imza yetkisine haiz bir görevde çalışmaları yasaklanmıştır (BK, md. 26/1).

- **Şartlardan birini kaybeden yetkilinin imza yetkileri derhal kaldırılmak zorundadır (BK, md. 26/1).**
- Veyahut, BDDK denetimleri sonucunda yetkililerden birinin; mevzuatta koşulan hükümleri ihlal ettiği ayrıca banka yönetiminin emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürdükleri tespit edilen ve haklarında yasal soruşturma istenen yetkili kimselerin, BDDKur'dan izinsiz imza yetkisine sahip bir personel olarak çalıştırılmalarına izin verilmemektedir (BK, md. 26/2).

- Genel müdür ve yardımcılarının atamalarına ilişkin yasal düzenlemelere aykırı olarak, genel müdür ya da genel müdür yardımcısının atanması bunun yanında BK md. 26'daki şartları taşımayanlara imza yetkisi verilerek çalıştırılması halinde ilgili bankaya **idari para cezası** uygulanır.

- Hükme aykırı genel müdür yahut genel müdür yardımcılığına atama yapan ya da yasaklı kişiyi çalıştıran bankaya **10.000 TL'den 40.000 TL'ye** kadar idari para cezası uygulanır.
- Düzenlemenin devamında aykırılığın, cezanın tebliğ tarihinden itibaren **on iş günü içinde** giderilmemesi hâlinde, bu sürenin bitiminden itibaren geçen her gün için verilmiş olan cezanın **% 10'u tutarında** ayrıca idari para cezası uygulanacağı (146/1-c) belirtilmiştir.

Banka Çalışanlarının Yemin Ödevi ve Mal Beyanı

- Bankalarda çalışan imza yetkisine sahip personel için yemin ve mal beyanına ilişkin düzenlemeler BK md. 27 ve Bankaların Üst Yönetimine Atanacakların Bildirimi, Yemin ve Mal Beyanında Bulunulması ve Karar Defterlerinin Tutulmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (Yemin ve Mal Beyanına İlişkin Yönetmelik - YMBİY) ile düzenlenmiştir.

- Bankalarda çalışan **üst düzey yöneticiler** (yönetim kurulu üyeleri ile müdürler kurulu başkan ve üyeleri) seçilmeleri veya atanmaları ardından göreve başlamak için bankanın merkezinin veya yurt dışında kurulu bankanın Türkiye'deki merkez şubesinin bulunduğu ildeki **ticaret mahkemesi** (YMBİY, md. 9/2) **huzurunda yemin etmek zorundadırlar** (BK, md. 27).

- Yemin; *“..... bankasındaki görevimi tam bir dikkat ve dürüstlük içinde yapacağıma, mevzuat hükümlerine aykırı hareket etmeyeceğime ve ettirmeyeceğime namusum ve şerefim üzerine yemin ederim.”* denilmek suretiyle icra edilir (YMBİY, md. 9/2).

- Diğer taraftan;
 - Yönetim kurulu üyeleri,
 - Müdürler kurulu başkan ve üyeleri,
 - Genel müdür ve yardımcıları,
 - İmza yetkisine sahip bölge müdürleri, şube müdürleri ve genel müdürlük merkez teşkilatında yer alan bölüm, kısım, grup ve bunlara eşdeğer isimler altında faaliyet gösteren birim yöneticileri

mal beyanında bulunmak zorundadır (BK, md. 27).

- Mal beyanında bulunacak personel, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu (Mal Beyanına İlişkin Kanun- MBİK) hükümlerine tâbidir.
- Mezkûr kanuna göre; **yönetim ve denetim komitesi üyelikleri ile komisyon üyeliklerine** seçilen ve atananlar göreve başlama tarihini **izleyen bir ay içinde** (MBİK, md. 6/1-e) mal beyanında bulunmak zorundadır.

- Her halükarda bu kişilerin **görevinin sona ermesi halinde**, **ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde de** (MBİK, md. 6/1-f) **mal beyanında** bulunmaları gerekir.
- Bu hususa paralel bir düzenlemeye YMBİY md. 10/1-(a)'da değinilmiştir.
- Ayrıca mal beyanında bulunmak zorunda olanlar, **sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç Şubat ayı sonuna kadar** mal beyanlarını yenilemeleri gerekmektedir (MBİK, md. 7).

- Bildirim yapılan merci, **eski ve yeni bildirimleri karşılaştırmak** durumundadır (MBİK, md. 7).
- Bildirimler **gizlilik esasına tabidir** (MBİK, md. 9).
- Mal beyanı **kapalı bir zarf içinde**, üzerine **gizlidir şerhi düşölmek kaydıyla** tek nüsha olarak verilecektir (YMBİY, md. 10/1-a).
- Mal beyanı **banka genel müdürlüklerine verilir** (YMBİY, md. 10/1-a).

- Yönetim kurulu başkan ve üyeleri, müdürler kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve yardımcılarına ait olan mal beyanları, **veriliş tarihini izleyen ayın sonunda bir liste ekinde topluca BDDK'ye** gönderilir (YMBİY, md. 10/1-a).
- **Diğer personelin mal beyanları özlük dosyalarında saklanır** (YMBİY, md. 10/1-a).

Bankacılık Sektöründe Tutulması Zorunlu Defter ve Belgeler

Türk Ticaret Kanununa Göre Tutulması Zorunlu Defterler

Karar Defteri

- Bankalar, TTK'de hükmedilen defterleri tutmak zorundadır.
- Tacir kabul edilen bankalar TTK md. 64/1'e göre; tutacakları defterlere “...ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her hesap dönemi içinde elde edilen neticeleri...”, TTK hükümlerine göre açıkça görülebilir bir şekilde kaydetmekle ödevlidirler.

- **Defter tutmanın amacı** mezkûr fıkarda düzenlenmiştir.
- Bankalar defterlerini; üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede, **işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek** şekilde tutmakla ödevlidir.
- Ayrıca banka, banka **faaliyetlerinin oluşumu ve gelişiminin** tutulan defterlerden **izlenmesine** imkan verecek önlemleri almakla mükelleftir (TTK md. 64/1).

- Görüldüğü üzere **defter tutmanın amacı** bankaların teftişine imkân vermek, bankaların finansal durumunu izlemek, banka faaliyetlerinin oluşum ve gelişimini izleme vb. şeklinde sıralanmaktadır.

- TTK hükümlerine göre bankaların tutması zorunlu defterler;

- **envanter defteri,**
- **yevmiye defteri,**
- **defteri kebir gibi**

(TTK md. 64/2) işletmenin muhasebesi ile ilgili olan defterler yanında,

- **karar defteri,**
- **yönetim kurulu karar defteri ve**
- **genel kurul toplantı ve müzakere defteri gibi**

(TTK md. 64/4) işletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan idari maksatla banka idaresinin (yani genel kurul, yönetim kurulu, denetim komitesi gibi organların) faaliyetlerinin kayıt altına alınmasına yönelik defterlerdir.

- TTK'de sayılan bu defterlerden **sadece karar defteri BK'de düzenlenmiştir.**
 - **Karar defteri;**
 - Yönetim kurulu,
 - Denetim komitesi
 - Kredi komitesi
 - Müdürler kurulu
- tarafından** tutulmaktadır (BK, md. 28/1; YMBİY md. 11/1).

- **Defter tutacak olanlar** aldıkları kararları aralarında açıklık bırakılmamak ve satır aralarında çıkıntı olmamak kaydıyla **TTK hükümlerine göre** tutacaklardır (BK, md. 28/1; YMBİY md. 11/1).
- Defter tutmakla ödevli olanlar kararlarını, **bir birini takip eden sayfa numarasına sahip ayrı bir deftere** kayıt edebilecekleri gibi noter onaylı olup yılsonunda ciltlenmek üzere **kalamoza kaydedebilirler** (BK, md. 28/1).

- **Kalamozda kayıt altına alınacak kararlar en geç Ocak ayının sonuna kadar ciltlenmesi şarttır** (YMBİY md. 11/2).
- Tutulacak defter sayfalarının ve metnin doğruluğundan hiç bir şüpheye yer verilmeyecek şekilde **günü gününe kaydedilmesi ve alınan kararların karar tarihinden itibaren 1 ay içinde üyelerce imzalanması** gerekmektedir (BK, md. 28/1; YMBİY md. 11/1).
- Karar almaya yetkili **üyelerce kararlara, gerekçeleri belirtilmek üzere şerh koyulabilir** (YMBİY md. 11/1).

- Defterler Türkçe tutulur (YMBİY md. 11/2) ve defterlerde yer alacak asgari bilgiler şunlardır:
 - karar tarihi,
 - karar sayısı,
 - toplantıda hazır bulunanlar,
 - kararın içeriği,
 - üyelerin imzaları.
- Banka karar defterinin tutulmasına ilişkin yasaya aykırılıklar, BK 146/1-d bendi uyarınca **5.000 TL'den 15.000 TL'ye kadar** idari para cezası ile cezalandırılır.

- TTK hükümleri gereğince defterlerin **açılışı ve kapanışı onaya tabidir.**
- Bankaların **ticaret siciline tescili sırasında** defterlerin açılışı ticaret sicili müdürlükleri tarafından onaylanabilir (TTK md. 64/3).
- **Açılış onayı** aynı zamanda **noter tarafından** da yapılabilir.
- Bu halde **noter**, ticaret sicili tasdiknamesini aramakla mükelleftir (TTK md. 64/3).

- Yönetim kurulu karar defterinin **kapanış onayı** ise yine **noterler** tarafından yapılır (TTK md. 64/3).
- **Kapanış onayı** bankaların **izleyen faaliyet döneminin birinci ayının sonuna kadar** yapılmak zorundadır (TTK md. 64/3).
- Normal hesap dönemine göre muhasebe işlemlerini yürüten bir banka için bu süre **Ocak ayının son günüdür.**

- TTK'de **defterlerin nasıl tutulacağına yönelik hükümler** yer almaktadır.
- Buna göre (TTK, md. 65);
 - Defterler Türkçe tutulur ve Türk para birimi kullanılır.
 - Defterler eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli tutulur,
 - Kayıtlar önceki içeriği gizleyecek biçimde silinemez ve çizilemez,
 - Defterler elektronik ortamda tutulabilir.
 - Defterler TTK hükümlerine göre 10 yıl, VUK hükümlerine göre 5 yıl muhafaza edilmek zorundadır.

Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri

- Genel kurul toplantı ve müzakere defteri, bankaların genel kurul toplantılarında görüşülen konularla birlikte alınan kararların kaydedildiği ciltlenmiş ve birbirini takip eden sayfa numaralarına sahip bir defterdir.

- Bu defter iki şekilde tutulabilir.
- İlki; **toplantı yapılırken** yazılmak suretiyle defterin tutulmasıdır.
- İkincisi ise, toplantı içeriğinin bir kâğıda yazılması sonrası **deftere aktarılması** şeklindedir.
- Toplantı sırasında sorulan sorular, verilen cevaplar, sunulan önergeler, alınan kararlar bu deftere işlenir.

Vergi Usul Kanununa Göre Tutulması

Zorunlu Defterler

- TTK hükümlerinde, ticaret şirketlerinin ayrıca mali durumlarını tespit etmek üzere 213 sayılı Vergi Usul Kanunun'da (VUK) hükmedilen defterleri tutmak zorunda olduklarına yönelik bir atıfa yer verilmiştir (TTK md. 65/5).
- Bunun amacı; vergi kanunlarına uygun olarak **vergi matrahının tespit edilmesi ve mali tabloların hazırlanmasıdır** (TTK md. 65/5).

- Sermaye şirketlerinden anonim şirket ticaret unvanıyla kurulan bankalar, KVK md. 2'ye göre **kurumlar vergisi mükellefidirler.**
- Kurumlar vergisi mükellefleri **gerçek usulde bilanço esaslı tabidir.**
- Bilanço esasına tabi olan bankalar **birinci sınıf tacir kabul edilir.**

- Türk ticaret mevzuatında olduğu gibi vergi usul mevzuatında da defterlerin nasıl tutulacağına yönelik hükümler hali hazırda yürürlüktedir.
- VUK md. 215'e göre defterler Türkçe tutulur ve Türk Para birimi kullanılması zorunludur (VUK, md. 215).
- Diğer esaslar şu şekildedir:
 - Defterler mürekkeple yazılır yahut makine ile yazılır (VUK, md. 216).
 - Yanlış kayıtlar usulüne uygun düzeltilir (VUK, md. 217).
 - Defterlerde boş satır bırakılamaz ve defter sayfaları yok edilemez (VUK, md. 218).
 - İşlemeler defterlere zamanında kaydedilir (VUK, md. 219). Bu süre 10 gündür.

- Bankacılık sektörü açısından burada ifade edilmesinde yarar görülen bir husus bulunmaktadır.
- O da işlemlerin defterlere kayıt edilmesi aşamasında vergi usul mevzuatının bankalara tanımış olduğu kolaylıktır.
- VUK md. 219/c hükmünde açıkça belirtildiği üzere; bankacılık işlemlerinde kullanılan ve yetkili amirlerin imza ile parafını taşıyan düzenli belgelerden bir olan primanota gibi bir belgeye kayıt yapmak suretiyle işlemlerini yürüten bankaların kayıtlarını deftere yapmış oldukları kabul edilir.
- Ancak mezkûr bu düzenleme ile bankalara, kayıtların defterlere aktarılması için 45 günlük süre tanınmaktadır.

- Dolayısıyla elde ettikleri kazançlar ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilir.
- VUK hükümlerine göre birinci sınıf tacir bankalar, birinci sınıf tacir gibi defter tutarlar.
- Bu defterler; defterikebir, yevmiye defteri, envanter defteri, bilanço defteri ve diğer defterlerdir.

Defterikebir

- **Defterikebir**, yevmiye defterine geçirilmiş olan muameleleri buradan alarak usulüne göre hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplayan defterdir (VUK, md. 184).
- Defterikebire aktarılacak kayıtların **bazı bilgileri içermesi şarttır**.

- Bunlar;
 - tarih,
 - yevmiye defteri madde sıra numarası,
 - tutar,
 - toplu hesaplarda yardımcı nihai hesapların isimleridir.
- Defterikebir **ciltli ve sayfaları birbirini takip eden sıra numaralı** olmak zorundadır.
- Ayrıca vergi kanunlarına uygun olmak üzere sayfaları birbirinden ayrılabilen **yapraklı defterlerin de kullanılması mümkündür.**

Yevmiye Defteri

- **Yevmiye defteri**, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin (ilgili belge ya da ispata ilişkin evraktan ayrıştırılarak) tarih sırasıyla ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı defter şeklinde tanımlanmaktadır (VUK, md. 183).
- Yevmiye defterlerinde asgari bulunması gereken bilgiler şunlardır:
 - madde sıra numarası,
 - tarih,
 - borçlu hesap,
 - alacaklı hesap,
 - tutar,
 - her kaydın dayandığı belgelerin türü ile
 - varsa tarihleri ve sayılarıdır.

- Yevmiye defteri **ciltli ve sayfaları bir birini takip eden sıra numaralı** olmak zorundadır (VUK, md. 183).
- Bankalar arzu ettikleri takdirde, yevmiye defterlerini vergi kanunlarına uygun olmak üzere **sayfaları birbirinden ayrılabilen yapraklı defterler şeklinde de kullanabilir.**

Envanter Defteri

- Envanter çıkarmak hukuki olarak tanımlanmış bir eylemdir.
- Hukuki tanıma göre bu eylem; *“...bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları (yani işletmeye dâhil iktisadi kıymetleri) saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tespit...”* etmektir (VUK, md. 186).

- Envanter defteri VUK md. 185'te düzenlenmiştir.
- Envanter defteri işe başlama tarihi itibarıyla her hesap döneminin sonunda çıkarılan envanter ve bilançoların kaydedildiği defterdir.
- Bu defter ciltli ve sayfaları bir birini takip eden sıra numaralı olmak zorundadır (VUK, md. 185).
- Hesap dönemi sonunda **envanterin çıkarılıp bilançonun hazırlandığı güne** ise “**bilanço günü**” adı verilir (VUK, md. 185).
- Defterikebir ve yevmiye defterinde olduğu gibi, envanter defteri de; vergi kanunlarına uygun olmak üzere **sayfaları birbirinden ayrılabilen yapraklı defterler şeklinde** de kullanılabilir.

- Bu başlık altında belirtilen **hesap dönemi** en fazla 12 aylık bir süreyi kapsamaktadır (TTK md. 66/2).
- Bu hesap dönemi **normal hesap dönemi** olarak adlandırılır (1 Ocak - 31 Aralık).
- Hesap dönemi 1 Ocak-31 Aralık tarihleri arasında olabileceği gibi, farklı bir aydan başlayan yine 12 aydan ibaret bir süreyi kapsayabilir.
- Bu hesap dönemi **özel hesap dönemi** olarak adlandırılır.

- Örneğin hesap dönemi, 1 Nisan tarihinde başlayıp takip eden yıl 31 Mart tarihinde sona erebilir.
- Bankalar yetkili merciden **(yani Hazine ve Maliye Bakanlığında)** özel hesap dönemi talebinde bulunabilir.
- Bu hesap dönemleri dışında **kıst hesap dönemi** adında; 12 aylık süreden daha kısa olan hesap dönemleri, mükelleflerin yeni işe başlama ya da iş bırakma hallerinde doğabilir.
- Envanter belirtilen bu **hesap dönemlerinin sonundan itibaren 3 ay içinde çıkarılır ve deftere kaydedilir.**

Bilanço

- **Bilanço**, banka envanterinde yer alan kıymetlerin (yani taşınmazların, alacakların, borçların, nakit para tutarının ve varlıkların) **tasnifli ve karşılıklı olarak değerleri itibariyle sıralandığı bir tabludur** (VUK md. 192).
- Daha doğrusu **bilanço bir finansal tabludur**.
- Bilançonun **iki yönü vardır** (VUK md. 192).

- Bunlar; **aktifler ve pasiflerdir.**
- Aktifler bir tarafta pasifler bir tarafta yer alır.
- **Aktif** tablosunda **mevcutlar ile alacaklar** (ve varsa zarar), **pasif** tablosunda ise **borçlar takip edilir** (VUK md. 192).
- Aktif toplamı ile borçlar **arasındaki fark**, banka işletmesinin **öz sermayesini** oluşturur (VUK md. 192).
- **Öz sermaye pasif tablosunda** yer alır (VUK md. 192).
- Aktif ve pasif tablolarının toplamaları **denk olmak zorundadır** (VUK md. 192).

- Bilanço yanında tacirler TTK md. 68/2'ye göre ayrıca **gelir tablosu oluşturmak** durumundadırlar.
- Bilanço ve gelir tablosu **yılsonu finansal tablolarını oluşturur** (TTK md. 68/3).
- Bu tablolar **açık, anlaşılır, Türk muhasebe standartlarına uygun ve düzenli bir işletme faaliyeti akışına uygun sürede** oluşturulmalıdır (TTK, md. 69).

Diğer Defterler

- Yukarıda sayılan defterler dışında ya TTK'de ya da VUK'de bankalara yönelik tutulması emredilen defterler bulunmaktadır.
- Bunlardan biri **pay defteridir**.
- Pay defteri kısaca **pay sahiplerinin kaydedildiği ciltli ve sayfaları birbirini takip eden sıra numaralı bir defterdir**.
- Pay defteri bankaların senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahiplerini, ad, soyad, unvan ve adresleriyle birlikte kaydedildiği defterdir (TTK, 499/1).

- Banka ile ilişkilerde, sadece pay defterine kayıtlı olan kimseler **pay sahibi ve intifa hakkı sahibi** olduğu kabul edilir (TTK, 499/1).
- Her **pay sahibi defterin ayrı bir sayfasında** izlenir.
- Payı/pay senedini devralan yeni ortak veya pay sahibi de yine ayrı bir sayfada izlenmek durumundadır.
- Pay defterleri **açılış onayı** yapılmaksızın **kullanılabilen bir defterdir** (TTK, md. 64/3).

- Pay defterine yapılacak kayıtların şu bilgileri içermesi gerekmektedir:
 - pay sahibinin adı soyadı veya unvanı,
 - pay sahibinin iletişim bilgileri,
 - varsa pay üzerindeki intifa hakkı sahiplerinin adı soyadı veya unvanı ve intifa hakkı sahibi oldukları paylar,
 - varsa intifa hakkı sahiplerinin iletişim bilgileri, payın nominal değeri,
 - sahip olunan pay sayısı ve toplam tutar,
 - payın tertibi, payın edinme tarihi,
 - deftere kayıt tarihi,
 - payın senede bağlanıp bağlanmadığı ve türü,
 - payın edinimi ve devrine ilişkin gerekli açıklamalar.

- VUK md. 204'e göre bankalar (ki özel finans kurumu olarak adlandırılır), bankerler ve sigorta şirketleri **banka ve sigorta muameleleri defteri** tutmak zorundadır.
- Banka, banker ve sigorta şirketleri **banka ve sigorta muameleleri vergisinin konusuna giren işlemleri** müfredatlı veya bordrolar üzerinden toplu olarak **kendi muhasebe defterlerinde kayıt altına alabilir.**

- Yahut banka, banker ve sigorta şirketleri arzu ederlerse ayrı bir banka ve sigorta muameleleri vergisi defterinde, faaliyetlerine ilişkin diğer işlemlerinden bu işlemleri ayırmak suretiyle defter tutabilirler.
- Diğer taraftan bankalar damga vergisi sorumluluklarına ilişkin olarak **damga vergisi defteri tutmak zorundadırlar.**

Müşteri Haklarına Yönelik Kanuni Yükümlülükler

- Bankalara getirilmiş **yükümlülüklerden bazıları müşterilere yöneliktir.**
- Bu yükümlülükler genelde müşteri hakları şeklinde de ifade edilebilir.
- Bankaların işlemlerine ya da faaliyetlerine yönelen bu yükümlülüklerin amacı, **müşterinin aydınlatılmasıdır.**

- **Bankalar** verdikleri hizmetlere ilişkin olarak müşterileri tarafından yöneltilen **her türlü soruya cevap verecek sistemi kurmakla** ve bu sistemler ile ilgili **bilgiyi, kullanım yollarını bildirmekle yükümlüdür** (BK, md. 76/1).
- Günümüzde müşteriler telefon bankacılığı yanında bölge müdürlükleri ya da şubelerden **talep ettikleri tüm bilgilere ulaşabilmektedir.**

- Bankaların müşterilerine sundukları **hizmetlerden biri de, kredi kullandırma işlemidir.**
- Kredi kullandıran bankalar, kredi sözleşmesinin onaylı bir örneğini müşterilerine vermek zorundadır (BK, md. 76/1).
- Belge talebine ilişkin örnek verme yükümü sadece kredi sözleşmeleriyle sınırlı değildir.
- Aynı zamanda **diğer işlemlerle ilgili tüm belgeler, talepleri halinde müşterilere verilmek zorundadır (BK, md. 76/1).**

- Bankaların müşterileriyle akdettikleri **sözleşmelerin belli unsurları içermesi gerekmektedir.**
- BK'ye göre; bu sözleşmelerin şekil ve içeriğinde yer alması gereken asgari unsurlar ile “tip sözleşme” akdetmekle yapılacak işlemlerde **sözleşmenin taşınması gereken asgari unsurlar, BDDKur'un da görüşünü almak suretiyle TBB ve/veya TKBB tarafından belirlenir (BK, md. 76/2).**
- Kuruluş birlikleri tarafından belirlenen unsurlar tüketici haklarına ilişkin mevzuat hükümlerini etkilemeyecektir (BK, md. 76/2).
- Bu haklar saklıdır.

- Bankacılık hizmetlerinden yararlanmak isteyen **müşteriler**, kimliklerini ve vergi numaralarını ibraz etmek durumundadırlar.
- Bankalar, kimliksiz ya da vergi numarası olmaksızın başvuranların; mevduat, katılım fonu, kredi ve her ne ad altında olursa olsun hesap açma taleplerini yerine getiremezler (BK, md. 76/3).
- Ayrıca, bankaların bu müşterilerle sözleşme düzenlemeleri diğer taraftan havale ve kambiyo hizmetleri ile diğer bankacılık ve malî hizmetleri kimliksiz ya da vergi numarası olmaksızın başvuranlara sunmaları yasaklanmıştır (BK, md. 76/3).

Banka İç Sistemleri

- Günümüzde **bankacılık sistemi**, yalnızca ticari kârı düşünen ya da risklerden belli oranlarda kaçınmaya yönelen, **tek yönlü yönetim anlayışla yönetilemeyecek kadar g bir faaliyet alanına dnşmşken**, özellikle risk ve getiriyi bir arada dikkate alan **ok yönlü bir yönetim anlayışıyla yönetilmesi gereken bir sektör** haline gelmiştir (şışman, 2011: 5).

- Dolayısıyla bankalar iç ve dış sistemlerinde tutarlılık göstermek ve uluslar arası hale dönüşen sektörde yeni **hukuki düzenlemelere ayak uyduran bir yapıya sahip olmak zorundadır.**

- **Bankalar** yürüttükleri faaliyetler nedeniyle örneğin kullandırılan kredilerin geri ödenmemesi gibi **pek çok riskle karşı karşıyadırlar.**
- Bu nedenle bankaların karşılaştıkları **risklerin izlenmesi ve kontrolünün sağlanması önem taşımaktadır.**

- Bu sebeplerden ötürü, bankalar “...faaliyetlerinin kapsamı ve yapısıyla uyumlu ve değişen koşullara uygun, tüm şube ve konsolidasyona tâbi ortaklıklarını kapsayan **yeterli ve etkin bir iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemi kurmak ve işletmekle** yükümlüdürler” (BK, md. 29/1).
- Hükümden de anlaşıldığı üzere banka iç sistemleri;
 - iç kontrol,
 - iç denetim ve
 - risk yönetimi
- gibi üç farklı alt sistem üzerine kurulmuştur.

- Banka iç sistemlerine yönelik detaylı düzenlemeler Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik (Banka İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik - BİSHY) ile düzenlenmiştir.

- Banka **iç sistemleri** kapsamındaki birimler banka organizasyon yapısı içerisinde, **yönetim kuruluna bağlı kurulmak zorundadır**(BİSHY, md. 4/2).
- Ancak bu **yetki** iç sistem sorumlusuna **devredilebilir** (BİSHY, md. 4/2).
- Bu noktada BİSHY md. 5 ile yönetim kurulu, denetim komitesi ve üst düzey yönetime pek çok sorumluluk yüklenmiştir.

Banka İç Kontrol Sistemi

- Banka iç kontrol sistemi, *banka faaliyetlerinin yönetim kuruluna bağlı iç kontrol birimi ve personeli tarafından çeşitli açılardan uygunluğunun sağlanması adına yürütülen sistemli bir faaliyet* olduğu kabul edilir.

- Bu sisteminin temel amacı; *bankanın varlıklarının korunmasını, faaliyetlerin etkin ve verimli bir şekilde mevzuata, banka içi politika ve kurallara ve bankacılık teamüllerine uygun olarak yürütülmesini, muhasebe ve finansal raporlama sisteminin güvenilirliğini, bütünlüğünü ve bilgilerin zamanında elde edilebilirliğini sağlamaktır* (BK, md. 30; BİSHY, md. 9/1).

- Bu nedenle bankanın her kademesinde görevli personelin uyacağı ve uygulayacağı sürekli kontrol faaliyetlerinin sağlanması gerekmektedir (BK, md. 30).

- Bunun yanında uygun bir iç kontrol sistemi için banka; çalışanlara verilen görevlerin fonksiyonel ayrımları, yetki ve sorumlulukların paylaşımı, fon ödemeleri, banka işlemlerinin mutabakatı, varlıkların korunması ve yükümlülüklerin kontrol altında tutulması gibi hususları temin etmek durumundadır (BK, md. 30).

- Ayrıca banka; maruz kalınan her türlü riski tanıyarak, değerlendirmeli ve yönetimi için gerekli alt yapıyı hazırlamak yanında yeterli iletişim ağını oluşturmmalıdır (BK, md. 30).
- İç kontrol sistemi, bankanın yurt içi ve yurt dışı şubeleri ile genel müdürlük birimlerini, konsolidasyona tabi ortaklıklarını ve tüm faaliyetlerini kapsayacak şekilde yapılandırılmak zorundadır (BİSHY, md. 9/3).

- İç kontrol kapsamında **yapılacak kontroller şunlardan ibarettir.**
 - Faaliyetlerin icrasına yönelik işlemlerin kontrolü (BİSHY, md. 15),
 - İletişim kanallarının ve bilgi sistemlerinin kontrolü (BİSHY, md. 16),
 - Finansal raporlama sistemlerinin kontrolü (BİSHY, md. 17),
 - Uyum kontrolleri (BİSHY, md. 18).

Banka Risk Yönetim Sistemi

- Banka iç sistemlerinden biri olan risk yönetimi sistemi kapsamında bankalar; *risk politikalarını BDDKur'ca belirlenen esasları dikkate almak suretiyle oluşturmak, uygulamak ve raporlamak zorundadırlar* (BK, md. 31).

- Risk yönetimi faaliyetleri iç kontrol sisteminde olduğu gibi **yönetim kuruluna bağlı** olarak çalışacak **risk yönetim birimi ve personeli tarafından yürütülür** (BK, md. 31).

- Risk yönetiminin amacı; “... bankanın gelecekteki nakit akımlarının ihtiva ettiği risk-getiri yapısını, buna bağlı olarak faaliyetlerin niteliğini ve düzeyini izlemeye, kontrol altında tutmaya ve gerektiğinde değiştirmeye yönelik olarak belirlenen politikalar, uygulama usulleri ve limitler vasıtasıyla, konsolide ve konsolide olmayan bazda maruz kalınan riskler ile bankanın dahil olduğu risk grubu ile gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklanan risklerin tanımlanmasını, ölçülmesini, raporlanmasını, izlenmesini, kontrolünü sağlamaktır” (BİSHY, md. 35/1).

Banka İç Denetim Sistemi

- Bankalar *bütün birim, şube ve konsolidasyona tâbi ortaklıklarını kapsayan bir iç denetim sistemi kurmak* zorundadır (BK, md. 32/1).
- Bu açıdan iç denetim **banka müfettişleri tarafından yerine getirilir** (BK, md. 32/1).
- Banka müfettişleri; **banka faaliyetlerinin** mevzuata, ana sözleşmeye, iç düzenlemelere ve bankacılık ilkelerine olan **uygunluğunu denetlemektedirler** (BK, md. 32/1).

- Banka müfettişleri tarafından yerine getirilen denetim faaliyetinin **tarafsız ve bağımsız bir şekilde, gerekli meslekî özen gösterilerek yerine getirilmesi gerekmektedir** (BK, md. 32/2).
- İç denetimi yürüten banka müfettişleri **iç denetim raporu hazırlamak** ve hazırladığı raporu **denetim komitesi aracılığıyla yönetim kuruluna sunmak zorundadır** (BK, md. 32/2).

Bankaların Korunmasına Yönelik Hükümler ve Sınırlar

Bankaların Korunmasına Yönelik Hükümler

- Bankalar ülke ekonomisi için önem arz eden müesseselerdir.
- Bu nedenle kamu ve özel (bağımsız) denetime tabi tutulurlar.
- Bunun yanı sıra bankalar kamu gözetimi altındadırlar.

- Bu gözetimin BDDK tarafından yürütüldüğüne daha önce değinilmiştir.
- Bu bağlamda **BDDKur**, bankaların korunması, varlıklarını ve faaliyetlerini sürdürmeleri amacıyla **çeşitli önlemler ve sınırlamalar belirleme yetkisine sahiptir.**
- **Bankalar;** sahip olduğu varlıkları, alacakları, öz kaynakları, borçları yanında yükümlülüklerini ve taahhütlerini ayrıca gelir ve giderleri arasındaki ilgi ve dengelerin korunması ve sürdürülebilirliği adına **gerekli tedbirleri almak zorundadır** (BK, md. 43/1).

- Ayrıca **bankalar**; malî bünyelerini etkileyecek diğer tüm unsurların ve maruz kaldıkları risklerin tespiti, tahlili, izlenmesi, ölçülmesi ve değerlendirilmesi amacıyla kendilerine mevzuatla öngörülen sınırlamalara ve standart oranlara da dikkat etmek ve bunlar hakkında her türlü tedbiri almak **zorundadır** (BK, md. 43/1).

- Bankaların mükellef tutulduğu tüm bu koruyucu önlemlerin belirleyicisi, takipçisi ya da gözeticisi **BDDKur**'dur.
- Bankalar; BDDKur tarafından uygun görülen koruyucu önlemleri verilen süre içerisinde hesaplamak, tutturmak ve idame ettirmek ve bunlara ilişkin olarak **BDDK tarafından istenen tedbirleri uygulamakla yükümlüdür** (BK, md. 43/1).
- BDDKur koruyucu önlemlerde değişikliğe giderek, banka veya banka grubunu dikkate alarak yeniden tespit etmeye yetkilidir (BK, md. 43/2).

- **Bankalar**, BDDKur tarafından belirlenen **koruyucu önlemleri** (yani sınırlamaları ya da standart oranları) **ihlal etmesi** ya da belirlenen eşiklere ulaşması halinde **BDDK'ye bildirimde bulunmakla yükümlendirilmiştir** (BK, md. 43/3).
- Bankaların korunmasına yönelik hükümler kapsamında, bir bankanın **bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket etmesi** BK md. 146/1-f uyarınca cezalandırılır.
- Ceza, idari para cezasıdır ve **5.000 TL'den 15.000 TL'ye kadar** tatbik edilir (BK, md. 146/1-f).

Ödenmiş Sermaye, Yedek Akçeler ve Özkaynak

- **Öz sermaye** en genel tanımıyla; işletme sahip ve/veya sahiplerinin işletme aktifleri üzerindeki haklarının parasal karşılığı olarak tanımlanmaktadır.
- Buradan yola çıkarak ödenmiş sermaye tanımı yapmak gerekir ki bu kavramlar arasındaki fark görülebilsin.
- **Ödenmiş sermaye** işletme sahip ve/veya sahiplerinin taahhüt ettikleri sermaye tutarlarından ödenen kısmı ifade etmektedir.

- Bu tanıma karşın bankalara yönelik ödenmiş sermaye kavramı **BK md. 44/1’de tanımlanmıştır.**
- Tanıma göre **ödenmiş sermaye**; “...*bankaların fiilen ve her türlü muvazaadan arî olarak ödenmiş...*” ve “...*bilançoda görülen zararın yedek akçelerle karşılanamayan kısmı düşüldükten sonra kalan...*” kısma karşılık gelen tutar olduğu kabul edilmektedir (BK, md. 44/1).
- Yurt dışı merkezli bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesi halinde tanımı yapılan ödenmiş sermayenin Türkiye’ye ayrılmış olması gerekmektedir (BK, md. 44/1).

- Tanımda geçen **yedek akçe** kavramı ise TTK'de, **şirket ana sözleşmesi ya da şirket genel kurul kararıyla ayrılan ve şirket karından dağıtılmayarak banka bünyesinde bırakılan dolayısıyla bilançoda takip edilen değerler** şeklinde ifade edilmiştir.
- Yedek akçenin kanuni yedek akçe (TTK md. 591 ve md. 520) ve ihtiyari yedek akçe şeklinde **iki türü** vardır.
- BK md. 44/2'de yedek akçenin hesaplamasında; mevzuat, ana sözleşme ya da genel kurul kararıyla ayrılan yedek akçelerden, bilançoda yer alan zararların düşülmesi gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

- Yukarıda genel tanımı yapılan özkaynak ise, BK'de; “... *ana sermaye ve katkı sermaye toplamı ile bu toplamdan sermayeden indirilecek değerlerin düşülmesi sonucu bulunacak...*” tutar (BK, md. 44/3) olduğu düzenlenmiştir.
- Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte (BÖİY) bu tanıma ek olarak sermayeden indirilecek tutarlara yönelik belirlemeler yer almaktadır.

- BK md. 44’de tanımlanmış başka bir kavram ise **konsolide özkaynak** kavramıdır.
- Bu kavram BÖİY md. 10/1’de detaylı şekilde açıklanmıştır.
- Yönetmeliğin bu maddesine göre **konsolide özkaynak**; BK “...*uyarınca yürürlüğe konulan düzenlemelere göre, ana ortaklık niteliğinde olan bankaların konsolide finansal tabloları üzerinden BÖİY’in ikinci bölümünde yer alan esaslar çerçevesinde hesapladıkları özkaynaklarına, bu BÖİY’in üçüncü bölümünde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan azınlık payları ile üçüncü kişilerin paylarının eklenmesi suretiyle...*” bulunan tutar şeklinde tanımlanmıştır.

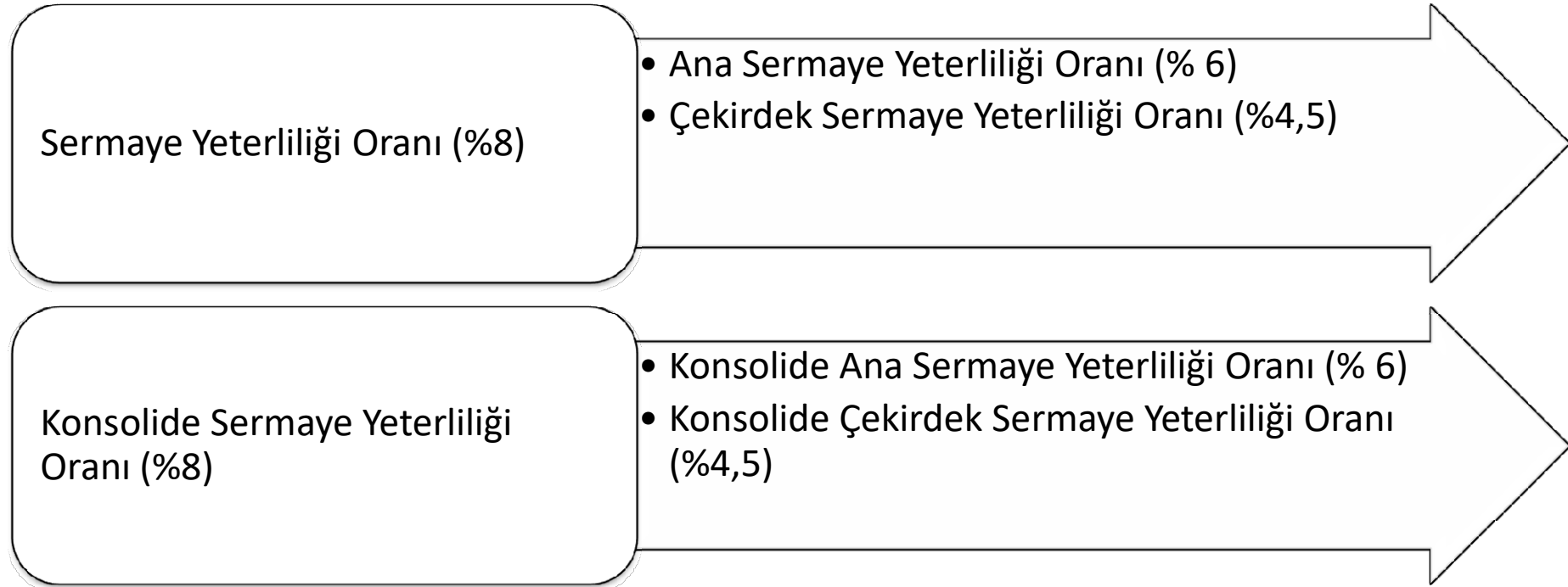
Sermaye ve Likidite Yeterliliği

- **Bankalar faaliyetleri doğrultusunda çeşitli risklerle karşı karşıya kalmaktadır.**
- Kredi riski, kur riski, genel piyasa riski, faiz oranı riski ve emtia riski bunlardan bir kaçıdır.
- Bu riskler nedeniyle oluşması muhtemel zararların karşılanması bankaların ticari hayatı açısından önem taşımaktadır.
- Bu nedenle **risklerin ortaya çıkardığı zararlara karşı yeterli özkaynak bulundurulması** gerekir ki; bu kavram bankaların **sermaye yeterliliğini** ifade etmektedir (BK, md. 45/1).

- Bankalar için **belirlenen sermaye yeterliliği oranı % 8**'dir.
- Bankalar bu oranı hesaplamak, tutturmak, idame ettirmek ve raporlamak zorundadır.
- % 8'lik sermaye yeterliliği oranında **değişiklik yapma ve yeniden tespit etme yetkisi** de BK md. 44/2 ile **BDDKur'a bırakılmıştır**.

- Sermaye yeterliliği oranı yanında bankalar benzer şekilde **konsolide sermaye yeterliliği** oranını tutturmak, idame ettirmek ve raporlamak zorunda oldukları konuya ilişkin alt düzenlemelerde belirtilmiştir.
- Buna göre bankalar; asgari olarak Şekil 16'da belirtilen oranlara dikkat etmek zorundadır.

Şekil 16 Sermaye ve Asgari Sermaye Yeterlilik Oranları

- Sermaye yeterliliği ve konsolide sermaye yeterliliği oranları yanında **bankaların dikkat etmesi gereken bir başka sınır likidite yeterliliği**dir.
- Likidite ya da likit varlık **işletmelerin kısa vadeli kaynaklarını** ifade etmek için kullanılır.

- Dolayısıyla likidite oranları **işletmelerin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme kabiliyetini** yansıtmaktadır.
- İşletmenin varlığı ve faaliyetlerinin idame ettirilmesinin öneminden dolayı, bankaların likidite yeterliliğini hesaplayarak belirlenen düzeylerde kalmasını ve idame ettirilmesini ayrıca gerçekleşen likit durumun raporlanmasını sağlamaları gerekmektedir (BK, md. 46).
- Likidite yerliliğine yönelik sınırlar BDDKur tarafından bir yönetmelikle belirlenmiştir.

- Bankaların Likidite Karşılama Oranı
Hesaplamasına İlişkin Yönetmelik md. 4/4’de
likidite karşılama oranları; “*konsolide ve konsolide olmayan toplam likidite karşılama oranı % 100’den, konsolide ve konsolide olmayan yabancı para likidite karşılama oranı % 80’den az olamaz*” şeklinde belirlenmiştir.
- Detaylı düzenlemelerin yer aldığı yönetmelikte likit varlıklar; yüksek kaliteli likit varlıklar adı altında; (1) birinci derece likit varlıklar, (2) 2A derece likit varlıklar, (2) 2B derece likit varlıklar şeklinde sınıflandırılmıştır.

- Sermaye ve likidite yeterliliği gibi BDDK Kur tarafından belirlenen sınırların aşılması halinde bankalar, bu aşımaları ilgili **mevzuata göre derhal gidermek zorundadır** (BK, md. 47/1).
- Benzer şekilde özkaynaklarda “*meydana gelebilecek düşüşler nedeniyle özkaynağın belirli bir oranı ile ilişkilendirilen sınırlama ve oranlarda aşımaların oluşması ve şartların gerektirmesi hâlinde*”, aşılan kısımlar BDDK’nin belirlediği süre içinde banka tarafından giderilmesi gerekmektedir (BK, md. 47/2).
- Aksi halde bankalara idari para cezası uygulanabilir (BK, md. 47/2).

Krediler

- Bankacılıkta kredi; “... *bir bankanın yapacağı istihbarat sonucunda gerçek veya tüzel kişilere; yasa ve bankanın iç kurallarını ve kaynaklarını da göz önünde bulundurarak, teminat karşılığı ya da teminatsız olarak para, teminat veya kefalet vermek şeklinde tanınan olanak veya limittir*” (Erdem, 2013: 15) şeklinde tanımlanabilir.

- Bankaların temel işlevlerinden biri **kredi kullandırmaktır**.
- Banka faaliyetleri ya da işlemleri arasında **hangilerinin kredi ya da kredi niteliğinde işlem olduğu** ya da kabul edildiği BK md. 48'de sıralanmıştır.

- Bunlar;
 - Nakdî krediler ile teminat mektupları,
 - Kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayrinakdî krediler ve bu niteliği haiz taahhütler,
 - Satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları,
 - Tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler,
 - Varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar,
 - Vadesi geçmiş nakdî krediler,
 - Tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler,
 - Gayrinakdî kredilerin nakde tahvil olan bedelleri,
 - Ters repo işlemlerinden alacaklar,
 - Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler,
 - Ortaklık payları ,
 - BDDKur tarafından kredi olarak kabul edilen işlemler
 - Kalkınma ve yatırım bankalarının finansal kiralama yöntemiyle sağladığı finansmanlar
 - Katılım bankalarının taşınır ve taşınmaz mal ve hizmet bedellerinin ödenmesi suretiyle veya kâr ve zarar ortaklığı yatırımları,
 - Taşınmaz, ekipman veya emtia temini veya finansal kiralama,
 - Mal karşılığı vesaikin finansmanı,
 - Ortak yatırımlar veya benzer yöntemlerle sağladıkları finansmanlar
- kredi niteliğinde kabul edilmektedir.

Bankalarda Kredi Açma Yetkisi

- Bankalarda kredi açma yetkisi **esas olarak banka yönetim kurulu**na aittir.
- Dolayısıyla banka **yönetim kurulu**; kredi açma, onay verme ve kredi açılmasına yönelik diğer idarî esaslara ilişkin politikaları oluşturmak, bu politikaların uygulanmasını ve izlenmesini sağlamak ve gerekli tedbirleri almakla **yükümlüdür** (BK, md. 51/1).

- Ancak kredi açma yetkisine sahip banka yönetim kurulu, **bu yetkisini devredebilir** (BK, md. 51/2).
- Devir ile ilgili usul ve esaslar BDDKur tarafından belirlenir (BK, md. 51/2).
- Belirlenen usul ve esaslara bağlı olarak **kredi komitesi** veya **banka genel müdürlüğü** yetki devri yapılabilecek organlardır (BK, md. 51/2).
- Elbette banka faaliyetleri genelde bölge müdürlükleri ve şubelerde yoğunlaşmaktadır.

- Bu açıdan **genel müdürlüğe devredilen kredi açma yetkisi** **bölge müdürlükleri, şubeler ya da bankaların diğer birimleri ile paylaşabilir** (BK, md. 51/2).
- Gerçek veya tüzel kişilere açılacak kredi sınırının tespitinde; yönetim kurulu, **kredi komitesine** özkaynakların en fazla % 10'u tutarındaki krediler için kredi açma yetkisini devredebilirken, **genel müdürlüğe** % 1'i tutarındaki kredi açma yetkisini devredebilir.

- Kredi açma yetkisine yönelik usul ve esaslar BDDKur tarafından belirleneceğine daha önce değinilmiştir.
- Buna karşın BK kapsamında hükmedilen **kredi sınırlarının uygulanmadığı kredi işlemlerine yönelik usul ve esaslar** ise banka **yönetim kurulları tarafından belirlenecektir** (BK, md. 51/2).

- Bankalarda kredi açma yetkisine sahip olanlara, BK md. 51/3 ile objektiflik esasının sağlanması adına, bir yükümlülük getirilmiştir.
- Maddenin bu fıkrasına göre kredi açma yetkisine sahip olanlar; “...*kendileri ile eş ve velâyeti altındaki çocuklarının veya bunlarla risk grubu oluşturan diğer gerçek ve tüzel kişilerin taraf olduğu kredi işlemlerine ilişkin değerlendirme ve karar verme aşamalarında yer...*” alamazlar.

- **Böyle bir durumun** varlığı halinde kredi açma yetkisine sahip olanlar, **derhal yazılı bilgilendirme yapmaları**, yetkilileri bilgilendirmeleri **gerekmektedir**.

- Bu noktada bankaların kredi kullandırma hükümlerine **aykırı olarak kredi kullandırdıkları tespit edilmişse**, BDDKur; kullandırılan kredilerin özkaynak hesabında indirim unsuru olarak dikkate alınmasını, aynı zamanda kullandırılan kredi tutarı kadar kaynağın temin edilerek özkaynağa ilave edilmesini **talep edebilir** (BK, md. 51/4).
- BDDKur'un bu yetkisine bağlı olarak, bankalar zorunlulukla talebi yerine getirmek durumundadır.

Bankalarca Kullandırılan Kredilerin İzlenmesi

- Bankalar kullandırdıkları kredilerden ötürü risk altına girmektedir.
- Ayrıca bankalar, kredinin geri ödenmemesi vb. riskleri ölçmek, kredi kullananların malî gücünü düzenli olarak analiz etmek ve izlemek, gerekli bilgi ve belgeleri temin etmek ve bunlara ilişkin esasları belirlemek zorundadır (BK, md. 52/1).

- Bu açıdan bankalar **kredi kullananlardan** konsolide ve konsolide olmayan bazda **bilgi ve belgeler isteme hak ve yetkisine sahiptir** (BK, md. 52/1).
- Kredi kullananlar da bu bilgi ve belgeleri **vermekle yükümlüdür** (BK, md. 52/1).

- BDDK bazı durumlarda kullandırılacak **kredinin izlenmesi açısından ek bir şart** öngörmektedir.
- Bu şart; ruhsat sahibi olan denetim yetkisine sahip **denetçiler tarafından** kredi kullanacak olan kurum ya da kuruluşun hesap durum belgesi ile eki bilanço ve kâr-zarar cetvellerinin genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygunluğunun **denetlenmesidir** (BK,md. 52/2).

- Örneğin genel ve özel bütçeli idarelerin ve kamu iktisadi teşebbüslerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip olan teşebbüslere kredi kullandırılması halinde **bağımsız denetçi onayının aranması** gerekecektir.
- Kredilerin izlenmesine ilişkin düzenlemelere aykırı hareket eden bankaya, **5.000 TL'den 10.000 TL'ye kadar idari para cezası** uygulanır (BK, md. 146/1-h).

Karşılıklar ve Teminatlar

- Bankalar kullandırdıkları kredileri izlemek yanında bu kredilerin geri ödenmemesi vb. riskleri gidermek üzere **karşılık ayırmaları gerekmektedir.**
- Bu husus, BK md. 53'de düzenlenmiştir.
- Hükme göre; sadece krediler değil aynı zamanda **diğer alacaklar ile doğmuş olan ya da doğması muhtemel zararlarla birlikte,** bunlar dışında **bankaların sahip olduğu diğer varlıklarda yaşanacak değer azalışları içinde** karşılık ayrılması gerekecektir.

- Bankalar anonim şirket ticaret unvanıyla kurulurlar.
- Yani birer sermaye şirkettirler.
- Bu nedenle bankalar kurumlar vergisi mükellefidirler.
- Vergi ödevi açısından **bankaların ayırdığı karşılıklar**, gayri safi gelirlerinden indirilir.
- Yani kanun yapıcı ayrılan karşılıkları bankaların kurumlar vergisi matrahının tespitinde **kanunen kabul edilen gider** olduğuna hükmetmiştir (BK, md 53/2).
- Bu hükme paralel düzenlemeler tüm kurumlar vergisi mükellefleri için KVK'de de yer almaktadır.

- Bankalara; ayırmaları gereken karşılıkları ayırmamaları hâlinde, **5.000 TL'den az olmamak üzere, ayrılması gereken karşılık tutarının % 2'si kadar idari para cezası** uygulanır (BK, 146/1-i).
- BDDK; bankaya **3 aydan az olmamak üzere süre** vererek aykırılığın giderilmesini talep eder.
- Süreye rağmen yinede **ayrılmayan karşılık tutarının % 3'ü tutarında** ayrıca idari para cezası uygulanır (BK, 146/1-i).

- Karşılık ayırma ödevi yanında bankalar; banka *“...aktiflerin kalitesine ve sınıflandırılmasına, garantilerin ve teminatların alınmasına, bunların değerinin ve güvenilirliğinin ölçülmesine, takibe alınan kredilerin izlenmesine ve vadesi dolmuş kredilerin geri ödenmesine ilişkin politikaları oluşturmak ve uygulamak, bunları düzenli olarak gözden geçirmek, tüm bu hususları icra edebilecek gerekli yapıları tesis etmek ve...”* işletmekle ödevlendirilmiştir (BK, md 53/1).

Risk Grupları

- **Risk;** bir olayın gerçekleşen sonucunun, beklenen sonucundan önemli derecede sapmasının objektif olasılığı (Güvel ve Güvel, 2008: 73) ya da zarar verme özelliği olan olayların gerçekleşme olasılığı (Çeker, 2013: 51) olarak tanımlanabilir (Acuner, 2017: 7).

- Ancak buradaki tanım daha çok sigortacılık sektörüne yönelik bir tanımdır.
- Bankacılık riskinin; “***bir bankanın kredi vererek veya herhangi bir şekilde sorumluluk üstlenerek aldığı toplam yük ve bundan doğan tehlike***” (Gülerci, 2015: 22; Tekinalp, 2009: 61) olduğu kabul edilebilir.

- Bankacılık riski olarak tanımlanan bu tehlike, **işlem yapılan kişilere bağlı olarak gruplandırılmıştır.**
- Dolayısıyla bankacılık sektöründe ifade edilen risk grupları BK md. 49'da tanımlanmış, tanımda kimlerin risk grubu içerisinde yer aldığı ifade edilmiştir.

- BK md. 49/1'de “***kişisel risk grubu***”, BK md. 49/2'de ise bankaların dâhil olduğu risk grubu (***banka risk grubu***) tanımlanmıştır.
- “*Bir gerçek kişi ile eşi ve çocukları, bunların yönetim kurulu üyesi veya genel müdürü oldukları veya bunların ya da bir tüzel kişinin birlikte veya tek başlarına, doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettikleri ya da sınırsız sorumlulukla katıldıkları ortaklıklar **bir risk grubunu oluşturur**” (BK md. 49/1).*

- Burada **kişisel risk grubunun** kapsamı açıkça belirlenmiştir.
- Diğer taraftan “*Bir banka ile bu bankanın nitelikli pay sahipleri, yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürü, bunların birlikte veya tek başına, doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettikleri ya da bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu üyesi ya da genel müdürü oldukları ortaklıklar **bankanın dâhil olduğu risk grubunu oluşturur***” (BK md. 49/2).
- Bu tanımdan da görüldüğü üzere; banka risk grubunun çerçevesi belirginleştirilmiştir.

- Belirlenen bu risk gruplarına dâhil edilecek olanlar ise maddenin devam eden fıkralarında sıralanmıştır.
- Buna göre;
 - Kontrol edilen ortaklıklar, bu ortaklıkların kontrolünü birlikte sağlayan her bir hissedarın dâhil olduğu risk grubuna dâhil edilir (BK md. 49/3).

- Aralarında birinin ödeme güçlüğüne düşmesinin diğer bir veya birkaçının ödeme güçlüğüne düşmesi sonucunu doğuracak boyutta kefalet, garanti veya benzeri ilişkiler bulunan gerçek ve tüzel kişiler ilgili risk gruplarına dâhil edilir (BK md. 49/4).

- Yukarıda belirlenen iki risk grubu dışında BK md. 49/5'de “***kurumsal risk grubunu***” belirlemeye yönelik bir hükme yer verilmiştir.

- **Kurumsal risk grubu;** “*Sermayesinin çoğunluğu ayrı ayrı veya birlikte Hazineye, Özelleştirme İdaresi Başkanlığına, genel veya özel bütçeli dairelere ait bankalar; doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettikleri ortaklıklar ile birlikte...*” oluşan risk grubudur.
- Benzer şekilde “*bankalar dışındaki kamu iktisadi teşebbüslerinin veya hisselerinin çoğunluğu Özelleştirme İdaresi Başkanlığının elinde bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşları, sermaye, yönetim ve denetimlerine hâkim oldukları bağlı ortaklık, iştirak ve müesseseler ile birlikte...*” dâhil oldukları risk grubu “**kamusal risk grubunu**” oluşturmaktadır (BK md. 49/6).

Dâhil Olunan Risk Grubu ve Mensuplarına Kredi Kullandırılması

- Bankaların risk gruplarına ve bu risk gruplarına dâhil olan mensuplarına kredi kullandırılması kanunla ya **sınırlandırılmış ya da yasaklanmıştır.**
- Nakdi ya da gayri nakdî kredi kullanmaktan **yasaklı olanlar** şunlardır (BK, md. 50/1):

- Banka yönetim kurulu üyeleri, banka genel müdürü ve bunların yardımcıları ile kredi açma yetkisine sahip olanlar,
- Yukarıda adı geçen kredi kullanmaktan yasaklı olanların eş ve velâyet altındaki çocuklarına; bunların tek başlarına ya da birlikte sermayesinin % 25 veya daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,
- Yukarıda sayılanlar dışında kalan ve o risk grubuna dâhil mensuplar ile bunların eş ve velâyeti altındaki çocuklarına,
- Risk grubuna dâhil olan mensupların kurduğu veya banka mensupları için kurulan sandık, dernek, sendika veya vakıflar.

- Kredi kullanmaktan yasaklı olanlara nakdî ve gayri nakdî kredi verilemeyeceği gibi, bankalar; yasaklı olanların tahvillerini ya da benzeri menkul kıymetlerini satın alamazlar.
- Kredi kullanmaktan yasaklı olanlara kredi kullandıran bankaya **5.000 TL'den az olmamak üzere kullandırılan kredinin % 5'i tutarına kadar idari para cezası** uygulanır.

- Kredi kullanmaktan yasaklı olanlara yönelik hükme bir istisna getirilerek; yasaklılık halinin *“...yönetim kurulu üyeliklerinde aslen bulunan veya temsilci bulunduran ve banka sermayesinde doğrudan veya dolaylı olarak nitelikli paya sahip olan gerçek kişi ortaklar ile tüzel kişi ortaklar...”* hakkında uygulanamayacağı düzenlenmiştir (BK, md. 50/2).

- Diğer taraftan bir bankanın başka bir kuruma ortak olması; o kurumun yönetim ve denetim kurullarında bulunan kimselerin aynı zamanda o bankanın mensubu olması sonucunu doğurmaktadır.
- Ancak, bu durum bu ortaklıkların ilgili banka ile işlem yapmasına engel bir durum teşkil etmemektedir (BK, md. 50/3).

- Banka dâhil olduğu risk grubunda (yani **banka risk grubunda**) bulunan gerçek ve tüzel kişilere **kredi kullandırmak isterse**, kredi kullandırılmasına yönelik banka **yönetim kurulunun bir karar alması** ve alınacak kararın **yönetim kurulu üye tam sayısının $\frac{2}{3}$ 'ünün aynı yöndeki iradesiyle** kredi kullandırmaya yönelik bir kararı alması gerekmektedir (BK, md. 50/4).

- Ayrıca kredi kullandırılması halinde, kullanana sağlanan kredi koşullarının kredi kullananın lehine, diğer kişi ve gruplara kullandırılmalardan ve **piyasa koşullarından farklılık arz etmemesi** gerekmektedir (BK, md. 50/4).

- BK md. 50'de getirilen başka bir istisna ise yasaklılık (BK, md. 50/1) ve sınırlama (BK, md. 50/4) hallerine yöneliktir.
- Buna göre aşağıda sıralananlara kullandırılan krediler için BK, md. 50/1 ve md. 50/4 hükümleri uygulanmayacaktır (BK, md. 50/5).

- Bir bankanın yönetim kurulu üyelerine, mensupları ile bunların eşlerine ve velâyet altındaki çocuklarına, aylık net ücretleri toplamının beş katını aşmamak üzere verilecek krediler,

- Bir bankanın yönetim kurulu üyelerine, mensupları ile bunların eşlerine ve velâyet altındaki çocuklarına, aylık net ücretleri toplamının üç katını aşmamak üzere çek karnesi veya kredi kartı verilmesi suretiyle kullanılacak krediler,

- Karşılığı nakit, nakit benzeri kıymet ve hesaplar ile kıymetli maden olan işlemler karşılığı yanında Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile yapılan işlemler ile bunlarca çıkarılan ya da ödenmesi garanti edilen bono, tahvil ve benzeri menkul kıymetler karşılığı kullandırılan krediler bu kapsamdadır.

- Ayrıca bankalar kendi risk grubunda yer alan kişilere kullandırdığı kredileri **BDDK'ye düzenli olarak rapor etmek** zorundadırlar (BK, md. 50/6).
- Bu başlık altında kullanılması sınırlanan kredilerle ilgili aykırı uygulamaların tespiti halinde banka bu kredileri en geç altı ay içinde tasfiye etmek zorundadır (BK, md 50/7).

Bankalara Yönelik Sınırlar

Kredi Sınırları

- Bankalara yönelik önemli sınırlardan biri kullanılacak kredilere yönelik olanlardır.
- Bir banka bir gerçek ya da tüzel kişiye veya risk grubu yahut mensuplarına **toplam kullanılabilecekleri kredi tutarı **öz kaynaklarının % 25'ini aşamaz**** (BK, md. 54/1).

- % 25'lik oran "*kişisel risk grubu*"na dâhil olanlar için % 20 olarak uygulanacaktır (BK, md. 54/1).
- BK md. 54/1'de belirlenen bu oranlarda değişikliğe gitme yetkisi BDDKur'dadır (BK, md. 54/1).
- BDDKur, bu oranı %25'e kadar çıkarmaya veya kanuni sınıra kadar indirmeye yetkilidir (BK, md. 54/1).

- **Başka bir oransal sınır** bankaların sermayesinin % 1 ve daha fazla payına sahip olup pay defterine kayıtlı olan tüm ortaklarına ve bunlarla risk grubu oluşturan kişilere kullanılacak kredilere yönelik düzenlenmiştir.
- Buna göre; “...*bankalarca hâkim ortak veya nitelikli pay sahibi olup olmadıklarına bakılmaksızın bankaların sermayesinin % 1 ve daha fazla payına sahip olup pay defterine kayıtlı olan tüm ortaklarına ve bunlarla risk grubu oluşturan kişilere kullanılacak kredilerin toplamı...*” bankanın öz kaynaklarının % 50’sini aşamaz (BK, md. 54/2).

- Kredi sınırlarına hesaplanmasında dikkat edilecek hususlar BK md. 54/2 ve md. 54/4 ile devam eden fıkralarda düzenlenmiştir.
- Bunlardan ilkinde; adi ortaklığa kullandırılan kredilerde, **adi ortaklığın ortaklarının sorumlulukları oranında** ortaklara kullandırılmış kredi olarak **kabul edileceği düzenlenmiştir** (BK, md. 54/1).
- Ayrıca;

- “...
- *Birlikte kontrol edilen ortaklıklara kullandırılan krediler, bu ortaklıkları birlikte kontrol eden hissedarların her birinin ortaklık sermayesinde sahip olduğu payların, birlikte kontrol ettikleri toplam paya oranı ölçüsünde ortaklığı birlikte kontrol eden her bir hissedarın dâhil olduğu risk grubuna kullandırılmış sayılır(BK, md. 54/3).*
- *Bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna öz kaynakların yüzde onu veya daha fazlası oranında kullandırılan krediler büyük kredi sayılır ve bunların toplamı öz kaynakların sekiz katını aşamaz (BK, md. 54/4).*
- *Bir risk grubuna kullandırılan kredilerin teminatını oluşturmak üzere aynı risk grubuna dâhil gerçek veya tüzel kişilerden kabul edilen aval, garanti ve kefaletler risk grubuna ait kredi sınırlarının hesabında dikkate alınmaz (BK, md. 54/5).*
- *Gayri nakdî krediler, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler, kabul edilen aval, garanti ve kefaletler, kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlarla gerçekleştirilen işlemler, Kurulca kabul edilecek ülkelerin merkezî yönetimleri, merkez bankaları ve bankaları ile yapılan işlemler veya bunlarca çıkarılan ya da ödenmesi garanti edilen bono, tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, verilen diğer garantiler karşılığı yapılan işlemler kredi sınırlarının hesabında BDDKur’ca belirlenen esaslar ve oranlar dâhilinde dikkate alınır (BK, md. 54/6)...”.*

- Bankalar yukarıda belirtilen kredi sınırlarını aşarak kredi kullandırması halinde, **50.000 TL'den az olmamak üzere kredi sınırını aşan tutarın % 1'ine kadar idari para cezası**yla karşı karşıya kalabilir (BK, md. 146/1-j).
- Yukarıda belirtilen kredi sınırlarına karşın bu sınırların uygulanmayacağı işlemler ise, BK md. 55'de sıralanmıştır.
- Buna göre aşağıda sıralanan kredi işlemleri kredi sınırlamalarına tabi tutulmamaktadır.

- “...
- *Karşılığı nakit, nakit benzeri kıymet ve hesaplar ile kıymetli maden olan işlemler.*
- *Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığıyla yapılan işlemler ile bu kurumlarca çıkarılan ya da ödenmesi garanti edilen bono, tahvil ve benzeri menkul kıymetler karşılığı yapılan işlemler.*
- *Merkez Bankası nezdindeki piyasalarda veya kanunla teşkilatlanmış diğer para piyasalarında yapılan işlemler.*
- *Aynı kişiye ya da aynı risk grubuna yeni kredi tahsisi hâlinde daha önce yabancı para cinsinden veya yabancı para ölçüsü ile verilen kredilerin, müteakiben tahsis edilen kredinin kullandırılmaya başlandığı tarihteki cari kurdan dikkate alınması kaydıyla çek ve kredi kartı kullandırmaları hariç, kredilerde kur değişikliklerinin doğurduğu artışlar ile vadesi geçmiş kredilere tahakkuk ettirilen faiz, kâr payı ve diğer unsurlar.*
- *Her türlü sermaye artırımları dolayısıyla bedelsiz edinilen ortaklık payları ile ortaklık paylarının herhangi bir fon çıkışı gerektirmeyen değer artışları.*
- *BDDKur’ca belirlenecek esaslar dâhilinde bankaların kendi aralarındaki işlemler.*
- *BDDKur’ca belirlenecek esas ve süreler çerçevesinde elden çıkarılması kaydıyla halka arza aracılık yüklenimleri kapsamında edinilen ortaklık payları.*
- *Özkaynak hesabında indirilecek değer olarak dikkate alınan işlemler.*
- *BDDKur’ca belirlenecek diğer işlemler...”*

Ortaklık Paylarına İlişkin Sınırlamalar

- BK ile bankaların ortaklarına yönelik de sınırlamalar getirilmiştir.
- Ortaklık paylarına ilişkin sınırlama hem nispi hem de maktu tutarlarda düzenlenmiştir.
- Çünkü bankalar esasen bankacılık faaliyetlerine yönelmek ve faaliyetlerini bu alanda idame ettirmekle sorumludurlar.
- Bu nedenle **bankaların**; kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar haricindeki **herhangi bir ortaklıktaki payı**, bankanın kendi öz kaynaklarının % 15'ini aşamaz (BK, md. 56/1).

- Bankaların sahip olduğu **ortaklık paylarının toplam tutarı** ise **öz kaynaklarının % 60'ını aşamaması gerekmektedir** (BK, md. 56/1).
- BK md. 56/1 düzenlemesinin istisnası takip eden fıkroda düzenlenmiştir.

- Her türlü sermaye artırımları dolayısıyla bedelsiz edinilen ortaklık payları ile ortaklık paylarının herhangi bir fon çıkışı gerektirmeyen değer artışlarına ilişkin işlemler, % 15 ve % 60'lık sınırların hesabında dikkate alınmaz.
- % 15 ve % 60'lık sınırların aşılması hâlinde ise; aşılan tutar, öz kaynak hesaplamasında ana sermayeden indirilen bir kalem olarak dikkate alınır (BK, md. 56/1).

- Bu madde de düzenlenmiş **son sınırlama ise doğrudan ya da dolaylı ortaklıklara ilişkindir.**
- Şöyle ki; bir banka kendisine doğrudan ya da dolaylı ortak olan bir kurum ya da kuruluşa doğrudan ya da dolaylı şekilde ortak olmaz (BK, md. 56/3).
- Ayrıca kendine ortak olan bu kurum ya da kuruluşlara ortak olup, hisse senetlerini rehin olarak kabul edemez yahut karşılığında avans kullanıramaz (BK, md. 56/3).

- BK md. 56'ya aykırı şekilde ortaklık payı edinen bankaya, 20.000 TL'den az olmamak üzere, aykırı şekilde edinilen pay tutarının % 5'ine kadar idari para cezası uygulanır (BK, md. 146/1-k).
- Ceza tebellüğ edildiği tarihten itibaren **1 yıl içinde mevcut aykırılığın giderilmesi gerekmektedir.**
- Aykırılığın giderilmemesi durumunda ise 1 yıllık sürenin bitiminden itibaren, aykırılığın giderildiği tarihe kadar geçen her gün için verilen cezanın % 1'i tutarında ayrıca idari para cezası uygulanır (BK, md. 146/1-k).

Gayrimenkul ve Emtia Üzerine Sınırlar

- Bankalar ticari faaliyetlerini devam ettirmek üzere gayrimenkul sahibi olabilirler.
- Yani banka bir **genel merkez, bölge müdürlüğü ya da şube binası ihtiyacına yönelik gayrimenkul satın alma yoluna** gidebilir.
- Buradaki amaç kesinlikle faaliyetin sürdürülmesi olmalıdır.
- Buna karşın, bankalar **ticari amaçlı gayrimenkul alım satım işi ile iştigal olamazlar/uğraşamazlar** (BK, md. 57/2).

- Buna rağmen bankanın **sahip olacağı gayrimenkullerin toplamı**, onların **bankacılık faaliyetlerini etkilemeyecek düzeyde olması gerekir.**
- Bu nedenle bankanın sahip olacağı gayrimenkullere yönelik sınırlama getirilmiştir.
- BK md. 57/1'de düzenlenmiş bu sınır; **sahip olunan gayrimenkullerin net defter değerleri toplamı, öz kaynaklarının % 50'sidir.**
- Banka bu sınır üzerinde gayrimenkul sahibi olamayacaktır.

- BK md. 57'de öngörülen diğer bir sınır ise emtiaya yöneliktir.
- Ticari anlamda **emtia alım satımı** gayrimenkullerde olduğu gibi **yasaklanmıştır** (BK, md. 57/2).
- Bu yasağa; SPKan kapsamında olan gayrimenkul ve emtiayı esas alan sözleşmeler ile BDDKur tarafından uygun görülecek kıymetli madenlerin alım ve satım işi dâhil değildir (BK, md. 57/2).

- Bankalar alacaklarından dolayı sahibi oldukları gayrimenkul ya da emtiaları ise elden çıkarmak yani paraya çevirmek zorundadır (BK, md. 57/4).
- Ayrıca bankaların; esas faaliyet konusu gayrimenkul ticareti olan ortaklıklara katılmaları da yasaklanmıştır (BK, md. 57/2).
- Bu hükmün istisnası ipotekli konut finansmanı kuruluşu ve gayrimenkul yatırım ortaklıklarıdır (BK, md. 57/2).
- Yani bankaların bu ortaklıklara katılmaları mümkündür.

- Bankaların gayrimenkul ya da emtia satın almalarına yönelik yasaklama ve sınırlamalara **aykırı davranmaları hâlinde, bankalara; 20.000 TL'den az olmamak üzere, yasaklama ve sınırlama konusu değerin % 10'una kadar idari para cezası** uygulanır (BK, md. 146/1-I).
- Cezaya muhatap olan banka ceza tebliğ edildiği tarihinden itibaren **1 yıl içinde aykırılığı gidermesi** gerekmektedir.

- Kredi kullandırmadan kaynaklanan aykırılık hariç, 1 yıllık sürenin bitiminden itibaren aykırılığın giderildiği tarihe kadar geçen her gün için verilen cezanın % 1'i tutarında ayrıca idari para cezasına karar verilir (BK, md. 146/1-1).

- Katılım bankaları; gayrimenkul, ekipman ya da emtia temini ya da finansal kiralama, kâr ve zarar ortaklığı, ortak yatırımlar yoluyla finansman sağlanması gibi faaliyetlere girişebilir.
- Bu sebeple katılım bankaları bu tür faaliyetler nedeniyle belirli yükümlülükleri üstlenebilir (BK, md. 57/3).

- Buna karşın üstlenilen bu yükümlülüklerden dolayı, katılım bankaları; gayrimenkul ve emtia üzerine işlem yapabilir (BK, md. 57/3).
- Katılım bankalarının bu işlemleri gayrimenkul ve emtia sınırlamasına ilişkin düzenlemenin istisnasıdır (BK, md. 57/3).

Sandık ve Vakıflara İlişkin İşlemler ile Bağış Sınırları

- Bankalar sadece kendi çalışanlarına çeşitli amaçlarla (sağlık, emeklilik yahut konut edindirme vb.) **sandık veya vakıf kurabilir.**
- Sandık ya da vakıf kurma amacına yönelik önemli örneklerden biri, çalışanlarının **sosyal güvenceye** kavuşturulması ya da **emeklilik riskine karşı** karşı korunmasında görülmektedir.

- Bankalarca sosyal yardım, ihtiyat ve tasarruf sağlama amaçlarına yönelik olarak da sandık ya da vakıf kurabileceği yine BK'de düzenlenmiştir.
- Ancak kanun koyucu açık bir şekilde; bu sandık ve vakıfların banka bütçesi dışında kendi bütçesine sahip olmasını, sandık ve vakıfların hangi sebeple olursa olsun bütçe açığı verse de bankanın kendi kaynaklarından bu sandık ya da vakıfların açıklarını finanse etmemesi gerektiğini düzenlemiştir (BK, md. 58).
- Buna rağmen bankaya, böyle bir işlemle sandık ya da vakfa para aktarması halinde **5.000 TL'den az olmamak üzere aktardığı para miktarı kadar idari para cezası** uygulanır (BK, md. 146/1-m).

- Benzer şekilde bankalar ve konsolide denetime tabi kuruluşlarca bir malî yılda (1 Ocak-31 Aralık) **yapılabilecek bağış miktarına** sınır getirilmiştir.
- Bankalar, **öz kaynaklarının ‰ 4'ü** üzerinde bağış yapmaları mümkün değildir (BK, md. 59).
- Bankanın yapmış olduğu bağış ve yardımların ‰ 50'sinin, gayri safi gelirinden indirilmesine izin verilen diğerk bir deyişle vergi indirimi sağlayan türden olması gerekir.

- Yani bu bağış ve yardımların kurumlar vergisi kanununa göre ya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak indirilmesi ya da vergi indirim tanınmış bağış ve yardımlardan oluşması zorunludur (BK, md. 59).
- Bankalarca yapılabilecek **bağış sınırının aşılması halinde kendilerine 5.000 TL'den az olmamak üzere bağış sınırı aşan miktar kadar idari para cezası** uygulanır (BK, md. 146/1-m).

Bankaların Denetimi

- Bankaların bir güven kurumu hüviyetine kavuşmasındaki en önemli unsur, onların denetime tabi birer kurum olmalarıyla sağlanmaktadır.
- Dolayısıyla bankalar, belli aralıklarla **iç ve dış denetim elamanlarınca denetlenir.**

- Bu yargıdan bir tanıma ulaşmak gerekirse; bankalar belli aralıklarla iç de dış denetçiler tarafından, yapılan işlemlerinin ve bunlara ilişkin kayıtların yasal düzenlemelere uygun olduğunun kontrol edilmesi işlemine (Karapınar, 2013: 180) muhatap kalırlar ki; buna **banka denetimi** adı verilebilir.

- Bu açıdan bankalar hem banka (iç) denetçileri ile bağımsız denetçiler hem de devlet otoritesi tarafından (BDDK yoluyla) denetlenmektedir.
- Bu kapsamda denetimin etkin gerçekleşmesi adına bankalara belli başlı yükümlülükler getirilmiştir.
- Bu yükümlülüklerin bir kaçı; bazı finansal tabloları hazırlamak, gerekli tedbirleri almak vb.'dir.

Bankalar Tarafından Hazırlanan Finansal Tablolar

Temel ve Yardımcı Finansal Tablolar

- Bankalar sermaye yapılarından ve tabi oldukları mevzuattan dolayı **çeşitli finansal tabloları hazırlamak zorundadırlar.**
- Hem BK hem de TTK hükümlerine tabi bankalar (**bilanço, gelir tablosu** gibi) bazı tablolarını belirli aralıklarla, bazı tablolarını ise **yılsonunda hazırlayarak finansal bilgi kullanıcılarının (TTK, md. 68) bilgisine sunarlar.**

- Finansal tablo kavramı; Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte (Banka Muhasebe Yönetmeliği - BMY) finansal tablolar sayılmak suretiyle tanımlanmıştır.
- Mezkûr yönetmelik md. 5’de belirtildiği üzere, bankaların **hazırlaması gereken tablolar aşağıdaki gibidir.**

- Bilanço,
- Gelir tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Nakit akış tablosu
- Kâr dağıtım tablosu

Temel/Ana Finansal Tablolar

Yardımcı Finansal Tablolar

- TTK md. 69'a paralel bir düzenleme ile **bankalar**, hazırlayacakları finansal tabloları Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun (**KGMDSK**) ve kuruluş birlikleri olan TBB ve TKBB'nin görüşü alınmak suretiyle **BDDKur tarafından belirlenen usul ve esaslara göre hazırlamak zorundadırlar** (BK, md. 37/1).

- Diğer taraftan bankalar **tek düzen hesap planını uygulamak zorundadırlar.**
- Bunun dışında bankalar; KGMDSK tarafından yayımlanan muhasebe ve finansal raporlama standartlarına uygun olarak tüm işlemlerini gerçek mahiyetlerine uygun surette muhasebeleştirmek zorundadır (BK, md. 37/1).

- Ayrıca bankalar; hazırladığı finansal raporların finansal bilgi kullanıcılarının bilgi edinme ihtiyacını karşılayabilecek biçim ve içerikte, anlaşılır, güvenilir ve karşılaştırılabilir, denetime, analize ve yorumlamaya elverişli, zamanında ve doğru şekilde düzenlemek zorundadır (BK, md. 37/1).
- Finansal tabloların hazırlanmasına ilişkin düzenlemelere aykırı şekilde davranan **bankalara 10.000 TL'den 25.000 TL 'ye kadar idari para cezası** uygulanır (BK, md. 146/1-e)

- BMY’de bilanço; “...*bankanın belirli bir tarihteki iktisadi ve mali durumunu yansıtan, varlıklarını, borçlarını ve özkaynaklarını, aktif ve pasif hesaplar şeklinde gerçeğe uygun ve doğru bir biçimde gösteren tablo...*” şeklinde tanımlanmıştır.
- Bankalar hazırlayacağı bilançosunu, kanunî ve yardımcı defter ve kayıtlarını, şubeleri, yurt içi ve yurt dışındaki muhabirleri ile hesap mutabakatı sağlamadan kapatamaz (BK, 37/2).

- **Gelir tablosu**, bankanın belirli bir hesap döneminde elde ettiği tüm hâsılat ve gelirler ile katlandığı tüm maliyet ve giderlerin sınıflandırılmış olarak gösterildiği bir tablodur (BMY, md. 7/1).
- Bu tabloda dönem faaliyet sonuçları, kâr veya zarar olarak özetlenir (BMY, md. 7/1).
- Bankaların tüm gelir ve giderleri, tahakkuk ettikleri tarih itibarıyla kayda alınmak ve tahakkuk ettikleri hesap dönemine ait gelir tablosunda gösterilmek zorundadır (BMY, md. 7/2).

- “...*Belirli bir muhasebe döneminde bankaların nakit ve nakit benzeri varlıklarında meydana gelen değişiklikleri ifade eden nakit akışlarını (nakit tahsilât ve ödemelerini), kaynakları ve kullanım yerleri bakımından bankacılık faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri itibarıyla sınıflandırarak gösteren tablo...*” **nakit akış tablosudur** (BMY, md. 7/2).
- Nakit akış tablosunun hangi bilgileri içereceği BMY, md. 7/2’de sıralanmıştır.

- Buna göre;
 - Bankanın nakit ve nakde eşdeğer varlık yaratma kabiliyetinin,
 - Nakit ve nakde eşdeğer varlık tutarının,
 - Nakit ve nakde eşdeğer varlık zamanlamasının,
 - Nakit ve nakde eşdeğer varlık kesinliğinin değerlendirilmesine yönelik finansal bilgiler nakit akış tablosunda yer alır.

- Yönetmelikte tanımlanan bir diğer tablo **öz kaynak değişim tablosudur**.
- Bu tablo; “...*ana ve katkı sermaye kalemlerinin her birinin dönem başı bakiyesini, dönem içinde söz konusu kalemlerde meydana gelen artışları veya azalışları ve dönem sonu kalanını ayrı ayrı gösterecek biçimde...*” düzenlenmek zorundadır.
- Her ne kadar BK’de ve BMY’de düzenlenmemiş olsa da BDDK’ce yayımlanan tebliğle yukarıda sayılan tablolara ek olarak **kâr dağıtım tablosunun** düzenlenmesi gerekliliği bulunmaktadır.

Konsolide Finansal Raporlar

- Bankalar yukarıda sayılan tablolar dışında **konsolide finansal raporlar ile konsolide olmayan ara finansal raporları** hazırlamak zorundadır (BK, md. 38).
- Konsolide finansal rapor hazırlamak zorunda olan **ana ortaklığa karşı** kuruluşlara **bilgi ve belge ibraz etme yükümlülüğü** getirilmiştir.

- Buna göre ana ortaklık, konsolide finansal raporların düzenlenmesine ilişkin olarak istenecek her türlü bilgi ve belgeyi isteyebilir.
- Konsolide finansal rapor hazırlamak zorunda olan kuruluşlar da ilgili ana ortaklığa bu bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür (BK, md. 38).
- Bu **yükümlülüğe aykırı hareket eden gerçek ya da tüzel kişilere 5.000 TL'den 20.000 TL'ye kadar idari para cezası** uygulanır (BK, md. 147/1-c).

- Bankalarca hazırlanan **finansal raporlar** ilgili kişilerce **imzalanmak zorundadır**.
- Ancak hazırlanan her finansal rapor imzaya tabi değildir.
- İmzaya tabi raporlar BDDKur'ca belirlenmiştir.
- Raporları imzalayacak kişiler, BK md. 39/1'de sıralanmıştır.

- Buna göre; **yönetim kurulu başkanı, denetim komitesi üyeleri, genel müdür ile finansal raporlamadan sorumlu genel müdür yardımcısı ve ilgili birim müdürü veya bu unvanlara eşdeğer kişiler** hazırlanan finansal tabloları ad, soyad ve unvan belirtilmek suretiyle **imzalamak durumundadır** (BK, md. 39/1; BMY, md. 13).

- İmza ile yükümlü kişiler; tabloların, finansal raporlamaya ilişkin düzenlemelere ve muhasebe kayıtlarına uygun olduğunu belirtmek zorundadır (BK, md. 39/1; BMY, md. 13).
- **İmza yükümlülüğü**, merkezi yurt dışında olup Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan **yabancı bankalarda** **müdürler kurulu** **üyelerince yerine getirilir** (BK, md. 39/1; BMY, md. 13).

- Ayrıca, hazırlanarak imzalanan **bu raporlar bağımsız denetime** tabidir (BK, md. 39/2; BMY, md. 13).
- **Bankalar**, BK md 38 ve 39 hükümlerine tabi **raporları ilgili mercilere sunmak ve ilan etmek** zorundadırlar (BK, md. 39/3; BMY, md. 13).

- Konsolide finansal raporlar ile finansal raporların imzalanması, sunulması, ilânı ve denetimi başlıklı BK md. 38 ve md. 39'a **aykırı hareket eden bankalara, 10.000 TL'den 25.000 TL'ye kadar idari para cezası** uygulanır (BK, md. 146/1-e).

- Bankalar hazırladıkları **raporları**; raporların ilgili olduğu yılı takip eden **Nisan ayı sonuna** kadar, aynı zamanda konsolide olmayan **ara dönem finansal raporlarını Mart, Haziran ve Eylül aylarını takip eden 45 gün içinde,** **konsolide olanları ise bu ayları takip eden 75 gün içinde** BDDK'ye ve TBB ile TKBB'ye hem elektronik ortamda hem de matbu olarak **sunmak zorundadır** (BMY, md. 14/1 ve 3).

- **Merkezi yurt dışında bulunan** ve Türkiye’de şube açan bankaların müdürler kurulu tarafından hazırlanarak imzalanan yılsonu bilançoları, gelir tabloları, merkezlerinin bilânço ve gelir tabloları **BDDK’ye ve TBB ile TKBB’ye** hem elektronik ortamda hem de matbu olarak **sunmak zorundadır** (BMY, md. 14/2).

- Ayrıca bankalar, aylık olarak hazırladıkları bilanço ve gelir tablolarının birer örneğini ve BDDK tarafından istenen başkaca ek bilgi ve açıklamaları aylık dönemi izleyen **30 gün içinde BDDK'ye sunmaları** gerekmektedir (BMY, md. 14/4).
- Konsolide olan ya da olmayan finansal tablolar ayrıca **Nisan ayının sonuna kadar RG'de yayımlanır** (BMY, md. 14/5).

- TBB ile TKBB, RG'de yayımlanan ve kendilerine sunulan yılsonu finansal raporları, sunum tarihinden itibaren **yedi gün içinde** internet sayfalarında yayımlamakla yükümlüdür (BMY, md. 14/6).
- Benzer şekilde bankalarda, RG'de yayımlanan yılsonu finansal raporları ile finansal tablolarını, TBB ile TKBB'ye sunduktan sonra, kamuoyunun bilgisine sunmak üzere **kendi internet sitelerinden yayımlamak ve en az 5 yıl süreyle kamuoyunun erişimine açık tutmak zorundadır** (BMY, md. 14/7).

Yıllık Faaliyet Raporu

- Bankalar yıllık faaliyet raporlarını hazırlamak durumundadırlar.
- Yıllık faaliyet raporunun içeriğinde
“...statülerine, yönetim ve organizasyon yapılarına, insan kaynaklarına, faaliyetlerine, finansal durumlarına, yönetimin değerlendirmeleri ve geleceğe yönelik beklentilerine ilişkin bilgiler...” yer almak zorundadır.

- Hazırlanan raporların; bankaların finansal tablolarını, özet yönetim kurulu raporunu ve bağımsız denetim raporunu da kapsayacak şekilde hazırlaması gerekir.
- Bankalarca hazırlanacak yıllık faaliyet raporuna ilişkin detaylı düzenlemeler Bankalarca Yıllık Faaliyet Raporunun Hazırlanmasına ve Yayınlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte (Yıllık Faaliyet Raporu Hakkında Yönetmelik - YFRHY) düzenlenmiştir.

- Mezkûr yönetmelik md. 5/2'ye göre; yıllık **faaliyet raporunda**, bankaların ilgili hesap dönemine ait **faaliyetlerinin doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun bir şekilde yansıtılması** zorunludur.
- Diğer taraftan mezkûr yönetmelik md. 6'ya göre hazırlanan **yıllık faaliyet raporları bağımsız denetime tabidir.**

- Hazırlanan yıllık faaliyet raporu aynı zamanda **kamuoyuna duyurulmak zorundadır** (BK, md. 40).
- Bankalar, yıllık faaliyet raporunu **en geç ilgili hesap döneminin sonunu izleyen yılın Mayıs ayı sonuna kadar** matbu olarak ve ayrıca kendi **internet sayfalarında**, finansal tablo kullanıcıları tarafından kolaylıkla ulaşılabilecek şekilde, elektronik ortamda **yayımlamakla yükümlüdürler** (YFRHY, md. 10/1).

- Ayrıca matbu olarak yayımlanan yıllık faaliyet raporunun bir örneği **yayımlandığı tarihten itibaren 7 gün içinde** elektronik ortamda **BDDK'ye gönderilmek zorundadır** (YFRHY, md. 10/4).
- Bununla birlikte rapor, **banka merkezinde hazır bulundurulur** (YFRHY, md. 10/4).
- İlaveten, banka şubelerinde bir sonraki hesap dönemine ilişkin yıllık faaliyet raporu yayımlanıncaya kadar, talep halinde basılı olarak verilmek üzere, elektronik ortamda hazır bulundurulması gerekmektedir (YFRHY, md. 10/4).

Finansal Tablolar ve Raporlara İlişkin Sorumluluk

- Finansal tablolara ve raporlara ilişkin **sorumluluk banka yönetim kuruluna** bırakılmıştır.
- **Banka yönetim kurulu; banka faaliyetlerin muhasebeleştirilmesi, finansal tablolarının hazırlanması, onaylanması, denetlenmesi, BDDK ve TBB ile TKBB'ye sunulması ve yayımlanması yanında finansal raporlama sistemini, görev, yetki ve sorumlulukları belirlemek, bilgi sistemlerini yeterli hale getirmek ve uygulamayı gözetmekle ödevlendirilmiştir** (BK, md. 41; BMY, md. 12).

- Bu ödevin yerine getirilmesinde yönetim kurulu, bazı tedbirler almak zorundadır.
- Yönetim kurulu; “...*muhasabe ve raporlama sistemiyle ilgili olarak; temel politikaların belirlenmesi, iş tanımlarının, görev, yetki ve sorumlulukların iş akış şemasına uygun olarak açık bir şekilde yapılması, iç ve dış bilgi akış sisteminin yeterli hale getirilmesi, yetki ve sorumlulukların açık bir şekilde belirlenmesi ve bununla ilgili uygulamanın gözetilmesi...*” gibi tedbirleri almakla mükelleftir (BMY, md. 12).

Bankaların Belge Saklama Yükümlülüğü

- Bankalar müşterilerinden ve resmî ya da özel kurum ve kuruluşlardan aldıkları **mektup, telgraf, elektronik posta mesajı, ilam ve tebligatlar ile aldıkları diğer yazılar** (BMY, md. 17/1) yanında banka faaliyetleri ile ilgili belgelerin asıllarını **10 yıl saklamakla** yükümlüdürler (BK, md. 42).
- Ayrıca gelen giden evrak dâhil bu belgelerin oluşturulacak evrak kayıt sisteminde tarih, numara ve konusu belirtilmek suretiyle kaydının tutulması zorunludur (BMY, md. 17/2).

- Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik uyarınca hazırlanacak raporlar da belge saklama yükümlülüğüne dâhildir (BMY, md. 17/1).
- BK, md 42'de; yazı ya da belgelerin asıllarına sahip olunamadığı hallerde, gerçekliklerinden şüphe duyulmayacak şekilde elde bulunan kopyaları ayrıca yazılan yazıların makine ile alınmış, tarih ve numara sırası verilerek düzenlenecek suretlerinin saklanması da uygun görülmüştür.

- Bu belgelerin mikrofilm, mikrofiş şeklinde veya elektronik, manyetik veya benzeri ortamlarda saklanmalarına izin verilmiştir (BK, md. 42). Ancak bu şekilde saklanan belgelerin kurumca yapılacak denetimlerde ibrazı zorunludur (BMY, md. 17/2).
- **Belge saklama yükümlülüğüne aykırı hareket eden bankalara 10.000 TL'den 25.000 TL'ye kadar idari para cezası uygulanır (BK, md. 146/1-e).**

Bankaların Kamusal Denetimi

- Bankaların kamusal denetimi **BDDK** tarafından yerine getirilir (BK, md. 65/1).
- Ayrıca bankalar **TCMB** tarafından uzaktan **denetime** tabi tutulmaktadır.
- BDDK tarafından yürütülecek denetim; genel kurul toplantılarından, idari ve mali denetime kadar uzanmaktadır.
- Bu kapsamda **BDDK bankaların genel kurul toplantılarına gözlemci sıfatıyla temsilci gönderme hakkına** sahiptir (BK, md. 65/2).

- Bankaların BDDK tarafından denetlenmesine yönelik detaylı düzenlemelere, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Tarafından Yapılacak Denetime İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte (BDDK Denetimi Hakkında Yönetmelik -DHY) gidilmiştir.
- BDDK esas olarak bankaların gözetimini ve **yerinden denetimini** yerine getirmekle görevlidir (DHY, md. 14).
- Ayrıca DHY kapsamında BDDK, bankaların (DHY, md. 2);

- Bankacılık mevzuatı ile bankalar hakkındaki diğer kanunlarda yer alan hükümleri uygulayıp uygulamadığını,
- Bankaların konsolide ve konsolide olmayan bazda risk yapısı, iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemlerini,
- Bankaların varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kâr ve zarar hesapları, yükümlülükleri ve taahhütleri arasındaki ilgi ve dengelerin, mali bünyeyi etkileyen diğer tüm unsurların analizini,
- Kuruluşların kurumsal yönetim ilkelerine uyum seviyesini

denetlemekle yükümlüdür.

- BDDK'nin denetimine yönelik yaklaşımı, DHY md. 5'te şu şekilde düzenlenmiştir.
- *“...Kurum, denetimin etkinliğinin, sürekliliğinin, yeterliliğinin ve denetim kaynaklarının etkin kullanımının sağlanması amacı ile risk odaklı bakış açısına sahip dinamik bir yaklaşımla denetim yapar....”*.
- **Risk odaklı denetim**, denetimin kapsamının, yoğunluğunun, denetim kaynaklarının tahsisinin ve denetim faaliyetlerinin, her bir kuruluşun risk profili ile iç kontrol ve risk yönetim sisteminin mevcudiyeti ve bunların yeterliliği esas alınarak şekillendirilmesini amaçlayan denetim yaklaşımıdır.

- BDDK tarafında yapılacak denetimlerde **iki kavram** ortaya çıkmaktadır.
- Bunlardan ilki **kalite güvence sistemi**, diğer ise **iyi uygulama rehberidir**.
- **Kalite güvence sistemi**, denetimde yer alan tüm süreçleri kapsayan ve BDDK'nin denetimden beklenen amaçlara ulaşması yönünde, denetimlerde kalitenin sürekli olarak artırılmasını, tutarlılığı, raporların asgari bir standartta düzenlenmesini ve denetim standartlarının sürekli geliştirilmesini sağlayan bir sistemdir (DHY, md. 7/1).

- **İyi uygulama rehberleri** ise; bankalardan beklenen iyi uygulamaları göstermek ve BDDK tarafından yapılan denetimde dikkate alınacak değerlendirme ölçütleri hakkında bankaları bilgilendirmek amacıyla BDDKur tarafından yayımlanan bir rehberdir (DHY, md. 7A/1).

Bankaların Konsolide Denetimi

- BDDK, bankaları konsolide düzeyde denetime tabi tutar.
- Konsolide denetim kapsamında; konsolide bazda sınırlama ve oranlara tâbi olan ana ortaklık statüsündeki banka yanında bu bankanın yurt içi ve yurt dışı bağlı ortaklıkları, birlikte kontrol ettikleri ortaklıklar, şube ve temsilcilikler topyekun denetime tabi tutulur (BK md. 66/1).

- **Konsolide denetim kapsamında** bankalar; iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemleri, muhasebe ve finansal raporlama birimi, finansal tablolar ve raporları ile risk grubuna kullandırılan kredilere ilişkin bilgi ve belgeler olmak üzere her türlü kayıt, bilgi, belge, yapı ve sistemlerini konsolide denetime uygun ve hazır hale getirmek zorundadırlar (BK md. 66/1).

- Bankaların bağılı ortaklıkları ve birlikte kontrol edilen ortaklıkların konsolide denetimi, gerek duyulması hâlinde, BDDK ve konsolide denetime tâbi kuruluşların denetimi ve gözetimi ile yetkili mercileriyle birlikte gerçekleştirilmesine karar verilebilir (BK md. 66/2).

- Yapılan **konsolide denetimler** ardından bankalar hakkında **çeşitli yaptırımların ya da önlemlerin alınması mümkündür**.
- Bu noktada önlem alınmasını gerektiren haller (ÖAGH) tek tek BK md. 67’de sıralanmıştır.

- Buna göre (BK, md. 67/1);

- “ ...
- **ÖAGH 1:** *Aktiflerinin vade itibarıyla yükümlülüklerini karşılayamama tehlikesiyle karşı karşıya gelmesi ya da likiditeye ilişkin düzenlemelere uymaması,*
- **ÖAGH 2:** *Gelir ve giderleri arasındaki ilgi ve dengelerin bozulması nedeniyle kârlılığın faaliyetleri emin bir şekilde yürütecek yeterlilikte olmaması,*
- **ÖAGH 3:** *Özkaynaklarının sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelere göre yetersiz olması veya bu durumun gerçekleşmek üzere bulunması,*

- **ÖAGH 4:** *Aktif kalitesinin malî bünyeyi zayıflatabilecek şekilde bozulması,*
- **ÖAGH 5:** *BK ve ilgili düzenlemelere veya BDDKur'ca alınan kararlara aykırı nitelikte karar, işlem ve uygulamalarının bulunması,*
- **ÖAGH 6:** *İç denetim, iç kontrol ve risk yönetim sistemlerini kurmaması veya bu sistemleri etkin ve yeterli bir şekilde işletmemesi veya denetimi engelleyici herhangi bir hususun bulunması,*
- **ÖAGH 7:** *Yönetiminin basiretsizliği nedeniyle BK ve ilgili mevzuat ile tanımlanmış risklerin önemli ölçüde artması veya malî bünyeyi zayıflatabilecek şekilde yoğunlaşması,*
- *...*

- hâllerinden bir veya bir kaç gerçekleştiğinde bankalar hakkında düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemlere derhal başvurulmasına karar verilebilir (BK, md. 67/2).

Düzeltilici Önlemler

- Gerektiği hallerde bankalara uygulanacak düzeltilici önlemler iki başlık altında sıralanmıştır.
- BK md. 68/1-(a)'ya göre bankalarda **ÖAGH (1), (2), (3) ve (4)**'den birinin ve bir kaçının tespit edilmesi durumunda **düzeltilici önlemlere** başvurulacaktır.
- Düzeltilici önlemler:

- Bankanın özkaynağının artırılması veya kâr dağıtımının geçici bir süreyle durdurularak ihtiyatlara aktarılması veya ayrılan karşılıkların artırılması: (BDDK bu hallerden birine ya da hepsine birden karar verebilir.)
- Hissedarlara kredi verilmesinin durdurulması veya aktiflerin elden çıkarılması suretiyle likidite temin edilmesi veya yeni yatırımların sınırlandırılması veya durdurulması, (BDDK bu hallerden birine ya da hepsine birden karar verebilir.)
- Ücret ve diğer ödemelerin sınırlandırılması,
- Uzun vadeli yatırımların durdurulması (BK md. 68/1-a) şeklindedir.

- BK md. 68/1-(b)'ye göre ise; bankalarda **ÖAGH (5), (6) ve (7)**'den birinin ve bir kaçının tespit edilmesi durumunda **diğer düzeltici önlemlere** başvurulması gerektiği düzenlenmiştir.
- Burada öngörülen düzeltici önlemler;
 - Tespit edilen aykırılıkların giderilmesi,
 - Kredi politikasının gözden geçirilerek riskli işlemlerin durdurulması,
 - Maruz kalınan vade, kur veya faiz riskinin azaltılması için gerekli önlemlerin
- alınması şeklindedir.

- Bu kapsamda belirlenen **düzeltilici önlemler** BDDK tarafından **banka yönetiminden talep edilir** (BK md. 68/2).
- Düzeltilici önlemlere yönelik tedbirlerin BDDK tarafından uygun görülecek bir plan dâhilinde ve sürede **banka tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir** (BK md. 68/2).
- BDDK ayrıca ek düzeltilici önlemlere başvurabilir (BK md. 68/2).

İyileştirici Önlemler

- Bankalara yönelik iyileştirici önlemler ancak **(1) düzeltici önlemlerin banka tarafından alınmaması ya da (2) alınmış olsa dahi mevcut problemlerin çözülememesi yahut (3) düzeltici önlemler alınmasının mevcut sorunları gidermeyeceğinin BDDK tarafından anlaşılması halinde** başvurulacak önlemlerdir (BK, md. 69/1).

- BK md. 69/1-(a)'ya göre bankalarda **ÖAGH (1), (2), (3) ve (4)**'den birinin ve bir kaçının tespit edilmesi durumunda iyileştirici önlemlere başvurulacaktır.

- İyileştirici önlemler:
 - Malî bünyenin düzeltilmesi,
 - Sermaye yeterliliği veya likidite düzeylerinden birinin ya da her ikisinin yükseltilmesi,
 - Uygun bir süre vererek uzun vadeli veya duran varlıkların elden çıkarılması,
 - İşletme ve yönetim giderlerinde kısıntıya gidilmesini veya mensuplarına her ne ad altında olursa olsun düzenli olarak ödenenler dışındaki ödemelerin durdurulması,
 - Belirli kişi, kurum, risk grubu veya sektörlerle nakdî ve gayri nakdî kredi kullandırılmasının sınırlandırılması veya yasaklanması,
- şeklindedir.

- BK md. 69/1-(b)'ye göre; bankalarda **ÖAGH (5), (6) ve (7)**'de belirtilen hallerle ilgili **aykırılıkların giderilmemesi, karar, işlem ve uygulamalarda bankanın yönetim kurulu üyelerinden birinin veya bir kaçının sorumluluğu bulunması hâlinde** genel kurulun en kısa sürede olağanüstü toplantıya çağrılarak yönetim kurulu üyelerinden bir veya birkaçının veya tamamının değiştirilmesi veya üye sayısının arttırılarak yeni üye atanması veya karar ve işlemlerde sorumluluğu bulunan mensuplarının görevden alınması, yönetim kurulundan talep edelebilir.

- Ayrıca **ÖAGH (5)** olarak ifade edilen aykırılık ile ilgili olarak maruz kalınan risklerin azaltılması için kısa, orta ve uzun vadeli olmak üzere BDDKur tarafından uygun görülecek bir plân oluşturulması bununla birlikte yönetim kurulu üyeleri ile nitelikli paya sahip ortaklarından, bu plânın yazılı olarak taahhüt edilmesi ve belirlediği dönemler itibarıyla uygulama sonuçlarının gönderilmesi yine yönetim kurulundan istenebilir (BK md. 69/1-b).
- Ayrıca BDDK bu tedbirler dışında ek tedbirleri banka yönetim kurulundan talep edebilir (BK md. 69/1-b).

Kısıtlayıcı Önlemler

- Düzeltici ve iyileştirici önlemlere karşın, **kısıtlayıcı önlemlerin daha ağır yaptırımlar içerdiği söylenebilir.**
- Çünkü düzeltici ve iyileştirici önlemlerin banka tarafından dikkate alınmaması, alınan tedbirler uygulansa dahi sonuç alınamaması ya da düzeltici ve iyileştirici önlemlerin uygulansa dahi sonuç alınamayacağının BDDK tarafından belirlenmesi hallerinde kısıtlayıcı önlemlere başvurulacaktır (BK, md. 70/1).

- BDDK, kısıtlayıcı önlemlere ilişkin olarak bankalardan (BK, md. 70/1);

- “ ...
- *Faaliyetlerini, faaliyet türleri itibarıyla tüm teşkilatını veya gerekli görülecek yurt içi veya yurt dışı şubelerini veya muhabirlerle ilişkilerini kapsayacak şekilde kısıtlaması veya geçici olarak durdurulması,*
- *Kaynakların toplanması ve kullanılmasına ilişkin olarak faiz oranı ve vade kısıtlamaları da dâhil olmak üzere, her türlü sınırlama ve kısıtlama getirmesi,*
- *Yönetim kurulu da dâhil olmak üzere genel müdür, genel müdür yardımcıları, ilgili birim ve şube yöneticilerinin bir kısmını veya tamamını görevden alması, görevden alınan kişilerin yerine atanacak veya seçilecek kişiler için Kurumdan onay alınması,*

- *Sigortaya tâbi mevduat veya katılım fonu tutarını aşmamak ve yeterli teminatı hâkim ortakların hisse senetlerinden veya diğer malvarlıklarından karşılanmak üzere uzun vadeli kredi sağlaması,*
- *Zarar doğurduğu tespit edilen faaliyetlerinin sınırlandırılması veya durdurulması, verimi düşük veya verimsiz varlıklarının elden çıkarılması,*
- *İstekli olan bir veya birkaç banka ile birleşmesi,*
- *Özkaynakların artırılmasını sağlamak amacıyla uygun görülecek yeni hissedarlar bulunması,*
- *Doğan zararın özkaynaktan indirilmesi, ...”*

- önlemlerinden birini veya birkaçını dikkate alarak uygulamasını talep edebilir.
- Ayrıca BDDK; bankaları, yukarıda sayılan önlemlerden başka önlemler almaya zorlayabilir.

Faaliyet İzninin Kaldırılması ve TMSF'ye Devir

- Bankalarla ilgili yürütülen denetim sonrasında bankalar hakkında alınacak **en ağır tedbirlerden biri faaliyet izninin kaldırılması diğer ise bankaların TMSF'ye devredilmesidir.**
- BDDK tarafından yapılan denetimler sonrasında (BK, md. 71);

- “ ...
- *Bankanın kısıtlayıcı önlemleri verilen süre içinde, her halde 12 aylık süre içinde, kısmen ya da tamamen alamamış olması, banka tedbirleri almış olsa da banka malî bünyesinin güçlendirilmesine imkân bulunmaması veya önlemler alınmış olsa dahi banka malî bünyesinin güçlendirilemeyeceğinin tespit edilmesi,*
- *Faaliyetine devamının mevduat ve katılım fonu sahiplerinin hakları ve malî sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arz ettiğinin ortaya çıkması,*
- *Yükümlülüklerini vadesinde yerine getiremediğinin tespit edilmesi,*
- *Yükümlülüklerinin toplam değerinin varlıklarının toplam değerini aşması,*
- *Hâkim ortaklarının veya yöneticilerinin, banka kaynaklarını, bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı veya dolanlı olarak kendi lehlerine kullanması veya dolanlı olarak kaynak kullandırması ve bankayı bu suretle zarara uğratması,...”*

- hallerinden **bir veya birkaçının tespit edilmesi durumunda** BDDKur, **en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla** karar alarak bankanın **faaliyet izninin kaldırılmasına karar verebilir.**

- Bu kararlar birlikte aynı zamanda BDDK, bankanın “...temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimini, zararın mevcut ortakların sermayesinden indirilmesi kaydıyla kısmen veya tamamen devri, satışı veya birleştirilmesi amacıyla...” **TMSF’ye devredilmesi yönünde karar vermeye yetkilidir** (BK, md. 71/1).
- BDDK tarafından alınan faaliyet izninin kaldırılması ya da TMSF’ye devir kararları **RG’de yayımlanır**.
- Kararların RG’de yayımlanması ilgililere tebliğ hükmündedir (BK, md. 71/3).

TMSF'ye Devredilen Bankalarla İlgili Diğer Hükümler

- TMSF'ye devredilen bankaların **yönetim ve denetimi** TMSF tarafından kullanılır (BK, md. 106/1).
- TMSF kendisine devredilen bankaların yönetimi ve denetimi ile ilgili yetkilerini, maliyet etkinliğini sağlama ve malî sistemin güven ve istikrarını koruma ilkeleri doğrultusunda kullanmak zorundadır (BK, md. 107/1).

- TMSF devir aldığı bankaların;
 - Malî bünyelerini güçlendirebilir,
 - Yeniden yapılandırabilir,
 - Başka bir bankaya devredebilir,
 - Başka bir bankayla birleşmesine izin verebilir,
 - Satışına karar verebilir.

- TMSF kendisine devredilen banka ile ilgili süreci en geç **9 ay içinde tamamlamak** zorundadır (BK, md. 107/6).
- TMSF, bu yetkilerden **devir yetkisini kullanırken** bağımsızdır dolayısıyla bankanın alacaklı ya da borçlularından **rıza göstermelerini beklemez** (BK, md. 107/5).

- TMSF'nin diğer yetkileri arasında; kendisine devredilen **bankanın faaliyetlerini** (belirli) bir süre boyunca geçici olarak durdurma ve/veya devir tarihi itibarıyla düzenlenecek bankanın bilançosunu esas almak üzere, **bankanın varlıklarını (aktif ve pasiflerini) başka bir bankaya devretme yetkileri** bulunmaktadır.

- Hal böyleyken **TMSF**, kendisine devredilen **bankanın faaliyet izninin kaldırılmasını BDDKur'dan istemeye yetkilidir** (BK, md. 107/2-a ve d).
- Bu şekilde yeni kurulan yahut mevcut bulunan bir bankaya aktif ve pasiflerin devrinde;
“...aktiflerinin toplamının devredilen pasiflerinin toplamını karşılamaması hâlinde aradaki fark sigorta kapsamındaki mevduat ve katılım fonu tutarını aşmamak kaydıyla...”
TMSF tarafından karşılanır (BK, md. 107/3).

- Ödenen bu tutar TMSF'ye devredilen bankanın iflas tasfiyesi sırasında oluşturulan iflas masasına, TMSF'nin imtiyazlı alacağı olarak kaydedilir (BK, md. 107/3).

- Diğer taraftan TMSF'nin kendisine devredilen bankaya, şartların oluşması halinde, mali yardım sağlama imkânı da bulunmaktadır (BK, md. 107/2-b).
- BK'de bu şartlar; TMSF'nin kendisine devredilen bankanın hisselerine sahip olmak (ve sahip olduğu bu hisseleri temsil eden sermayeye karşılık gelen zararları devralmak) ve yapılacak yardımın tutarının sigorta kapsamındaki mevduat ve katılım fonu tutarı kadar olmak (BK, md. 107/2-b) şeklinde sıralanmıştır.

- Kendisine devredilen bankanın hisse senetlerine ve onu temsil eden zararlara sahip olan TMSF, bankanın hisselerinin tamamına sahip olamadığı hallerde karşılığını ödemek suretiyle tüm hisseleri devralmaya da yetkilidir (BK, md. 107/2-c).

- TMSF, kendisine devredilen bankanın hisselerinin çoğunluğuna ya da tüm hisselerine sahip olduğu takdirde; mali ve teknik yardım da sağlamak suretiyle bu bankanın varlık ve yükümlülüklerini talep eden herhangi bir bankaya devretmeye ya da talep eden bir bankayla birleşmesine karar vermeye yetkilidir (BK, md. 107/4-a).

- TMSF ayrıca kendisine devredilen bankanın mali bünyesini güçlendirmek ve yeniden yapılandırmak için, TMSFKur'un izin verdiği sınırlarda;

- “...
- Sermayesini artırmaya,
- Zorunlu karşılık ve umumi disponibilite yükümlülüklerinden kaynaklanan cezaî faizlerini kaldırmaya,
- İştirak, gayrimenkul ve diğer aktiflerini satın almaya veya bunları teminat olarak alıp karşılığında avans vermeye,
- Likidite ihtiyacını gidermek üzere mevduat koymaya,
- Alacaklarını veya zararlarını devralmaya,
- Varlık ve yükümlülükleri ile ilgili her türlü işlemi yapmaya ve nakde tahvilini sağlamaya,
- Sahip olduğu aktifleri iskonto uygulayarak veya sair suretlerle üçüncü kişilere satmaya ve gerekli göreceği her türlü tedbiri almaya,
- Hisselerini BDDKur’dan izin almak koşuluyla Tasarruf Mevduatı Sigorta Fon Kurulu tarafından belirlenecek usûl ve esaslar dâhilinde üçüncü kişilere devretmeye yetkilidir”.

Banka Kaynaklarının İstismarı

- Bankaların faaliyet izinlerinin kaldırılmasına sebep olan durumlardan biride; ***“Hâkim ortaklarının veya yöneticilerinin, banka kaynaklarını, bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı veya dolanlı olarak kendi lehlerine kullanması veya dolanlı olarak kaynak kullandırması ve bankayı bu suretle zarara...”*** uğratmasıdır (BK, md. 71/1-e).

- Bu husus kanunda banka kaynaklarının istismar edilmesi şeklinde adlandırılmıştır.
- BK md. 108'de istismar edilen kaynağa da bir açıklama getirilmiştir.

- Buna göre; “...bankaların hâkim ortaklarının ve yöneticilerinin; yönetim kurulu, kredi komiteleri, yöneticiler, şubeler ve diğer yetkili ve görevliler aracılığıyla veya sair suretlerle, banka kaynaklarını ve varlıklarını; rehnetmek, teminat göstermek, açıldığı tarih itibarıyla kredibilitesi olmadığı aşikâr bulunan kişilere kredi vermek, karşılığında kredi temin etmek amacıyla kredi kullandırmak, yurt içi ve yurt dışı banka ve malî kuruluşlar nezdinde depo ve sair adlarla hesap açtırmak veya bu hesapları teminat göstermek ve sair şekillerde doğrudan veya dolaylı olarak kendileri veya başkaları lehine para, mal, her türlü hak ve alacak temini amacıyla kullandıkları veya başkalarına kullandırdıkları banka kaynakları ve varlıkları, dolanlı kaynak olarak kullanılmış sayılır” (BK, md. 108/2) demek suretiyle kaynağın istismarı hem tanımlanmış hem de kapsamı belirlenmiştir.

- Hâkim ortaklar ya da yöneticiler tarafından **istismar edilen banka kaynaklarının** ve bu suiistimal nedeniyle bankanın **uğradığı zararların temin edilmesi yasal bir yükümlülük** olarak düzenlenmiştir (BK, md. 108/1).
- İstismar edilen kaynaklar ile bu kaynaklar nedeniyle oluşan zararlara ilişkin tutarlar, **BDDK tarafından yapılan incelemeler sonunda TMSFKur tarafından belirlenir** (BK, md. 108/3).

- Bu yasal yükümlülüğün yerine getirilmesinde ilgililere TMSF tarafından **süre tanınır** (BK, md. 108/1).
- Verilen süre içerisinde **iade ve tazmin edilemeyen tutarlar**, TMSF'ye ait bir alacak gibi kabul edilir ve 6183 sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun (AATUHK) yani **kamu icra hukuku hükümlerine göre takip ve tahsil edilir** (BK, md. 108/4).

- Kamu icra hukuku hükümlerine göre yürütülecek takip ve tahsil işlemlerine ikame olarak banka kaynaklarını istismar edenlerin elinde bulundurdukları hisselerin TMSF'ye devredilmesi de mümkündür (BK, md. 108/5).

- Bu hakkın doğması için BK md. 108/5 ile bazı ödevlerin ihlal edilmesi şart koşulmuştur.
- Buna göre; istismar edilen ve zarara uğratılan tutarların süresinde iade ve tazmin edilmemesi, teminatlandırılmaması veya banka kaynaklarını istismar edenlerin elinde bulundurdukları hisse senetlerini TMSF'nin belirleyeceği üçüncü kişilere devretmemesi aranan ihlallerdendir(BK, md. 108/5).
- TMSF'ye devredilen hisseler paraya çevrilerek hâkim ortakların bankaya yahut TMSF'ye olan borçları tahsil edilir (BK, md. 108/5).

- Hâkim ortak yahut yöneticiler istismar ettikleri kaynaklar ile bundan ötürü neden oldukları zararları verilen süre içinde ödese veya teminatlandırırsa dahi, bilançoda görülen bakiye zararının özkaynakları aştığının tespit edilmesi hâlinde; TMSF, bankanın faaliyet izninin kaldırılmasını BDDKur'dan istemeye yetkilidir (BK, md. 108/5).

- Bilançoda görülen zararın özkaynakları aşmaması hâlinde ise, *“TMSF en az beş üyesinin aynı yöndeki oyları ile alınan TMSFKur kararıyla hâkim ortaklar dışındaki ortaklara ait hisseleri, zararın ödenmiş sermaye tutarından düşülmesi suretiyle hesaplanacak sermaye esas alınmak üzere bulunacak bedel üzerinden TMSF Kurulu’nca belirlenecek süre içinde banka hissedarlarına ödenmesi karşılığında devralmaya yetkilidir”* (BK, md. 108/5).

Faaliyet İzni Kaldırılan veya TMSF'ye Devredilen Bankalara İlişkin Ortak Hükümler

- TMSF'ye tanınan yetkilerden bir diğeri de; faaliyet izni kaldırılan veya TMSF'ye devredilen bankaların **ana sözleşmelerinde** yer alan düzenlemelerin değiştirilmesidir.
- Yapılacak **değişikliklerde tek yetkili TMSF'dir.**

- Ne var ki; TMSF'nin bu kararı almasında, ne TTK hükümlerinin uygulanmasına ne de genel kurul kararı alınmasına gerek bulunmamaktadır.
- TMSF tarafından yapılan **ana sözleşme değişikliklerinin tescil ettirilmesi yeterlidir** (BK, md. 109/1).

- Ayrıca TMSF bankayla ilişkili kişilerden **mal beyanında bulunmalarını** talep edebilir (BK, md. 109/2).
- İlgililer mal beyanlarını TMSF'nin talep ettiği tarihten itibaren **7 gün içinde vermek** zorundadır (BK, md. 109/2).
- **Mal beyanı icra iflas hükümlerine göre yapılır** (Buna göre örneğin; mal beyanında bulunmayanlar bir yaptırımla karşı karşıya kalır. Bu yaptırım 3 ayı geçmemek üzere hapis cezasıdır. Hapis cezasına çarptırılan ancak mal beyanında bulunan kişinin hakkındaki hüküm infaz edilmiş sayılır ve derhal salıverilir.).

- Mal beyanında bulunması gereken bankayla ilişkili kişiler; “... *bankaların hâkim ortakları ve tüzel kişi ortaklarının sermayesinin yüzde onundan fazlasına sahip gerçek kişi hissedarları ve yöneticileri, bunların eşleri, üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları, evlatlıkları ve kendilerini evlat edinenler...*” şeklindedir (BK, md. 109/2).

- Bu kişiler; “...kendilerine ait taşınmaz ve iştiraklerini, haczi caiz olan taşınır hak ve alacaklarını ve menkul kıymetlerini, her türlü kazanç ve gelirleri ile yaşayış tarzına göre geçim kaynaklarını ve ayrıca bildirimden önceki iki yıl içinde ivazlı veya ivazsız olarak iktisap ettikleri veya devrettikleri taşınmaz, haczi caiz taşınır, hak, alacak ve menkul kıymetlerini...” mal beyanlarında bildirmek zorundadırlar (BK, md. 109/2).

- TMSF'nin bir diğer yetkisi; faaliyet izni kaldırılan ve kendisine devredilen bankalarda mevduat ya da katılma fonuna sahip olanların haklarına ilişkindir.
- Bu kişilerin haklarının korunması adına TMSF her türlü tedbiri almakla mükellefdir (BK, md. 109/3).
- Bu yetkiyi; bankanın hâkim ortakları ve tüzel kişi ortaklarının sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip gerçek kişi hissedarları ve yöneticilerinin;

- Mal, hak ve alacaklarına teminat göstermeksizin mahkemeden ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz talep etme,
- Bu kişilerin yurt dışına çıkışının kısıtlanması isteme şeklinde kullanabilir (BK, md. 109/3).
- Ancak alınan ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararları, karar tarihinden itibaren 6 ay içinde, dava ya da icra ve iflas takibine konu edilmez ise kendiliğinden ortadan kalkmaktadır (BK, md. 109/3).

Yönetici ve Denetçilerin Şahsi Sorumluluğu

- Bankaların faaliyet izinlerinin kaldırılması ve TMSF'ye devredilmesine kanuna aykırı karar ve işlemleriyle neden olan yönetici ve denetçiler, **bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olmak suretiyle sorumlu tutulurlar.**

- Sorumluluk bu şahıslar üzerinden dikkate alınır ve TMSF'nin talebi üzerine bu şahısların iflasları istenebilir (BK, md. 110/1).
- İflas usulü takipsiz yani doğrudan doğruya iflas takibi olmakla birlikte, yönetici ve denetçilerin kanuna aykırı karar ve işlemleri; hâkim ortakların menfaatlerinin temini amacıyla yapılmışsa, iflas hâkim ortaklar içinde talep edilebilir (BK, md. 110/1).
- Asliye ticaret mahkemesi; yönetici, denetçi yahut hâkim ortak için iflas kararı verirse, takibi TMSF yürütür (BK, md. 110/2) ve İİK'nin iflas hükümleri uygulanır (BK, md. 110/3).

Bankaların Bağımsız Denetimi

Bağımsız Denetim

- Denetim türleri; bağımsız denetim, kamu denetimi ve iç denetim şeklinde üçlü bir ayrıma tabi tutulabilir.
- **Kamu denetimi** devletin gerekli gördüğü tüm ekonomik alanlarda gerçekleştirilen denetim olarak tanımlanabilir.
- **İç denetim** ise kurum ya da kuruluşların kendi bünyelerinde oluşturdukları denetim birimleri aracılığıyla denetlenmesidir.

- **Bağımsız denetim** ise, Bağımsız Denetim Yönetmeliğinde; “...*finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında öngörülen gerekli bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanmasını...*” şeklinde tanımlanmıştır.

- Bankalar **bağımsız denetime tabi kuruluşlardır.**
- Bankaların bağımsız denetimine yönelik usul ve esaslar BK md. 34 ve Bankaların Bağımsız Denetimi Hakkında Yönetmelikte (BBDY) düzenlenmiştir.
- Unutulmaması gereken önemli bir husus, bağımsız denetimde **denetimin kapsamını** sadece **bankaların finansal tablolarının oluşturmadığıdır.**

- Ayrıca, bankaların **bilgi sistemleri ve bankacılık süreçleri** de bağımsız **denetim kapsamındadır**.
- Bankaların bilgi sistemleri ve bankacılık süreçlerine yönelik detaylı düzenlemelere Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelikte yer verilmiştir.
- Ancak bu bölümde bankaların finansal durumlarına yönelik bağımsız denetim ele alınacaktır.

- Bankaların bağımsız denetimi tabi olmasının **temel amacı**, bankaların hesap ve kayıt düzeni ile finansal tablolarının doğruluğu, güvenilirliği, BK uyarınca yürürlüğe konulan düzenlemelere ve Türk Muhasebe Standartlarına (TMS) uygunluğu hakkında makul güvence sağlayacak düzeyde görüş oluşturulmasıdır (BBDY, md. 4/1).

- Bağımsız denetime yetkili kuruluşlar, yetkili bağımsız denetim kuruluşları arasından BDDK'ce belirlenir (BK, md. 33).
- Aynı şekilde **bağımsız denetim faaliyetlerine karar verme yetkisi BDDKur'a bırakılmıştır** (BK, md. 15).
- BDDK bağımsız denetim kuruluşlarını belirlerken TCMB, TBB ve TKBB'nin görüşünü almaktadır ve liste düzenleyerek denetim kuruluşlarını ilan etmektedir (BK, md. 33).

- Ayrıca BDDK, bağımsız denetimle yetkilendirdiği kuruluşları yasal aykırılıklara dayanarak listeden çıkarmaya, bağımsız denetim kuruluşları üzerinde kalite kontrol ve denetim çalışmaları yapmaya yetkilidir.
- Bunların sonuçları, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna bildirir (BK, md. 33).
- Bankaların **bağımsız denetime ilişkin BK hükümlerine aykırı davranışları** halinde kendilerine **10.000 TL'den 25.000 TL 'ye kadar idari para cezası uygulanır** (BK, md. 146/1-e).

Bağımsız Denetim Süreci

- Bağımsız denetim, bağımsız denetim kuruluşlarında görevli **bağımsız denetçiler** tarafından yerine getirilir.
- **Denetim bir süreçtir.**
- Bu süreçte, **denetim planlanarak yürütülür.**
- İşin alınması ardından planlama yapılır ve bu **planlamaya göre denetim sonuçlandırılır.**

- Sonuçta bağımsız denetimden elde edilen bulgular ilgililer (finansal bilgi kullanıcıları) için raporlanır.
- Bağımsız denetçiler yürütecekleri denetimler sırasında bağımsızdırlar ve çeşitli yetkilere sahiptir.
- Bu yetkiler şunlardır (BBDY, md. 6/1):

- Denetlenen bankanın denetim konularıyla ilgili tüm defter, kayıt ve belgelerini gizli olsa dahi incelemek,
- Denetim işlemini ilgilendiren tüm bilgileri banka yönetiminden, müfettişlerden ve diğer ilgililerden istemek,
- Denetlenen banka tarafından talep edildiği takdirde, yönetim kurulu ve genel kurul toplantılarına katılarak, denetim faaliyetini ve sonuçlarını ilgilendiren konularda açıklamalarda bulunmak.

- Bağımsız denetçiler denetimi yürütürken; bankaların iç sistemlerini, hesap ve kayıt düzeniyle ilgili birimlerini ve muhasebe sistemlerini BK'ye ve diğer mevzuata uyumunu, yeterliliğini ve etkinliğini değerlendirecek şekilde yürütür.
- Bağımsız denetçiler bu amaçla Türk Denetim Standartları (TDS) kapsamında belirlenmiş denetim prosedürlerine uygun bir denetim yürütmek durumundadır (BBDY, md. 4/2).

- Ayrıca, bağımsız denetçiler denetim esnasında karşılaştıkları bankanın varlığını tehlikeye sokabilecek durumlar ile yöneticilerin mevzuatı veya esas sözleşmeyi ihlâl etmiş olduklarını gösteren kanıtları ve buna dair sonuçları derhal BDDK'ye bildirmek zorundadır (BK, md. 33).
- Bankaların bağımsız denetimi; Mart, Haziran ve Eylül aylarında, üçer aylık dönemleri kapsayacak şekilde ara denetim ve yılsonu denetimi şeklinde gerçekleştirilir (BBDY, md. 4/4).

- Bağımsız denetçi yürüttüğü denetim sırasında **bankaya vereceği tüm zararlardan dolayı sorumludur.**
- Bağımsız denetim kuruluşları BK md. 36'ya göre verdikleri hizmetlerden doğabilecek zararları karşılamak amacıyla yurt içinde veya yurt dışında kurulu sigorta şirketlerinden sigorta himayesi (sorumluluk sigortası) sağlayabilirler.

- Sağlanacak sigorta himayesinin genel şartları Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenecek ya da bu şartların uygunluğu müsteşarlıkça teyit edilecektir (BK, md. 36).
- Sorumluluk sigortası yaptırılmasına ilişkin yükümlülüklerle **aykırı davranan bağımsız denetim kuruluşuna 5.000 TL'den 20.000 TL'ye kadar idari para cezası** uygulanır (BK, md. 147/1-b).

Bağımsız Denetim Raporu

- Bağımsız denetim sonucunda sonuçlar raporlanarak finansal bilgi kullanıcıları (yani banka yönetimi, BDDK, yatırımcılar, kamuoyu vb.) ile paylaşılır.
- Bağımsız **denetçiler** bağımsız denetim sonucunda hazırlayacakları raporlarda, denetim sonuçlarıyla ilgili **görüşlerini belirtmek durumundadırlar.**

- Bağımsız denetçilerin; raporlarında yansıtacakları **dört tür görüş bulunmaktadır.**
- Bunlar; **olumlu, olumsuz, şartlı görüş ve görüş bildirmekten kaçınmadır.**
- **Olumlu görüşle;** bağımsız denetim sonucunda, denetlenen bankanın mali durum ve faaliyet sonuçlarının **gerçeği yansıttığı ifade edilir.**

- Bunun tam tersi **olumsuz görüştür** ve bu halde aykırı durumların BDDK'ye derhal bildirilmesi gerekliliği BK'nin ve BBDY'nin muhtelif düzenlemelerinde yer almaktadır.
- **Şartlı görüşse, bankalarca hazırlanacak finansal tabloların güvenilirliğini bozmayacak aykırılıkların bulunması halinde verilen görüştür.**

- Bu durumda denetçi aykırılıkları denetim raporunda belirtmekle birlikte, mevcut aykırılıkların giderilmesini ilgili bankadan talep eder.
- Bağımsız denetçi, bankanın iradesi dışında gerçekleşen, çalışma alanını sınırlayacak önemli belirsizliğin var olduğu yahut denetimle ilgili yeterli kanıta ulaşamadığı hallerde görüş bildirmekten kaçınabilir.

- Hazırlanacak denetim raporu, TDS'de öngörülen standartlara ilave olarak; bankanın iç kontrol sisteminin; finansal tabloların bankacılık mevzuatına ve TMS hükümleri ile BDDK tarafından bankaların hesap ve kayıt düzenine ilişkin yayımlanan diğer düzenlemelere, BDDK'ce yayımlanan genelge ve açıklamalara uygun olarak, tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde hazırlanmasını ve sunulmasını sağlayacak nitelikte olduğu, uygun muhasebe politikalarının seçildiği ve uygulandığına ilişkin ibareleri de içerecek şekilde düzenlenir (BBDY, md. 4/3).